

JAARVERSLAG 1995

BEDRIJFSFONDS
VOOR DE PERS

Het Bedrijfsfonds voor de Pers

Het Bedrijfsfonds voor de Pers werd aanvankelijk als stichting opgericht op 16 september 1974 en functioneerde op basis van statuten tot ultimo 1987.

Sedert 1 januari 1988 functioneert het Bedrijfsfonds voor de Pers op basis van de Mediawet als een zelfstandig bestuursorgaan. Alle rechten en verplichtingen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers gingen daarbij op het Bedrijfsfonds over.

Het Fonds heeft rechtspersoonlijkheid bij wet (artikel 123 lid 1 Mediawet).

Doelstellingen, taken en bevoegdheden zijn neergelegd in de Mediawet en het Mediabesluit.

Het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft ten doel het handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers, voorzover die van belang is voor de informatie en opinievorming.

Secretariaat Bedrijfsfonds voor de Pers
Prinsessegracht 19
2514 AP Den Haag
(070) 3 61 71 11
Fax (070) 3 61 71 08

JAARVERSLAG 1995

BEDRIJFSFONDS
VOOR DE PERS

Redactie: Wijts Vermeulen

Vormgeving: Typography & Other Serious Matters

Druk: Drukkerij De Maasstad

INHOUDSOPGAVE

- A. Jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1995 5
- B. Nadere gegevens 17
 - 1. Compensatieregeling voor Dagbladen 19
 - 1.1. Inleiding 21
 - 1.2. Ontwikkelingen 22
 - 2. Steunverlening aan afzonderlijke persorganen 25
 - 2.1. Inleiding 27
 - 2.2. Aanvragen 28
 - 2.2.1. Nomen Nescio (Ravage) 29
 - 2.2.2. De Groene Amsterdammer 30
 - 2.2.3. Loesje 31
 - 2.2.4. De Bazuin 32
 - 2.3. Bezwaar en beroep 33
 - 2.3.1. Inleiding 33
 - 2.3.2. Loesje 34
 - 2.4. Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten 35
 - 2.4.1. Inleiding 35
 - 2.4.2. Drontens Nieuwsblad 36
 - 2.4.3. Katholiek Nieuwsblad 37
 - 2.4.4. Nederlands Dagblad 37
 - 3. Bijdragen op aanvraag aan onderzoeksprojecten en gezamenlijke projecten van persorganen 39
 - 3.1. Inleiding 41
 - 3.2. Aanvragen 41
 - 3.2.1. Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP): project Krant in de Klas 42
 - 3.3. Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten 43
 - 3.3.1. SelDi BV: onderzoek ten behoeve van SelDi 43

4.	Mediabeleid 45
4.1.	Inleiding 47
4.2.	Horizontale prijsbinding 49
4.2.1.	Inleiding 49
4.2.2.	Advies Bedrijfsfonds voor de Pers en conclusies 50
4.2.3.	Nieuwe ontwikkelingen 52
4.3.	Het bedreigde debat?! 52
4.3.1.	Inleiding 52
4.3.2.	Werkconferentie 53
4.3.3.	Nieuwe ontwikkelingen 54
4.4.	Werkingsfeer Bedrijfsfonds voor de Pers 55
4.5.	Onderzoek Rijksuniversiteit Limburg: Longitudinale studie naar de bedrijfstak voor de pers 55
4.6.	Lokale en regionale media 56
4.6.1.	Inleiding 56
4.6.2.	Notitie Liberalisering Mediawet 56
5.	Financiële middelen 59
5.1.	Inleiding 61
5.2.	Jaarrekening 64
5.3.	Accountantsverklaring 75
C.	Appendix 77
I	Ontwikkelingen in de Pers 79
II	Overzicht van steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers door de jaren heen 89
III	Publikaties van het Bedrijfsfonds voor de Pers 95

**A JAARVERSLAG VAN HET BEDRIJFSFONDS
VOOR DE PERS OVER 1995**

Bedrijfsfonds voor de Pers

Samenstelling bestuur tot september 1995:

J. Kassies, *voorzitter*
mr. W.C.D. Hoogendijk, *vice-voorzitter*
drs. J.B.H.M. Beks
prof. dr. J.J. van Cuilenburg
prof. dr. S.W. Douma
drs. H.J.A.M. van Haaren
prof. dr. F. Haselhoff (tot 1 april 1995)

Samenstelling bestuur vanaf 1 september 1995:

prof. dr. J.J. van Cuilenburg, *voorzitter*
mr. W.C.D. Hoogendijk, *vice-voorzitter* tot 1 januari 1996
prof. dr. S.W. Douma, *vice-voorzitter* vanaf 1 januari 1996
drs. J.B.H.M. Beks
drs. H.J.A.M. van Haaren
mevr. mr. W.M.C. de Vrey-Vringer
vacature

De leden van het bestuur zijn voor een periode van vijf jaar benoemd bij Koninklijk Besluit. Op grond van de Mediawet is voor bestuursleden herbenoeming voor één aansluitende periode van vijf jaar mogelijk.

Drie leden van ons huidige bestuur werden voor de eerste maal benoemd bij KB van 1 maart 1988. Zij werden herbenoemd voor een tweede periode van vijf jaar vanaf 1 januari 1993 bij KB van 11 december 1992. De heer Beks werd voor een eerste periode van vijf jaar benoemd bij KB van 6 augustus 1991. De heer Douma werd voor een eerste periode benoemd bij KB van 11 december 1992. Bij KB van 1 augustus 1995 werd mevrouw De Vrey voor een eerste bestuursperiode van vijf jaar benoemd. Ons bestuurslid de heer Van Cuilenburg werd bij hetzelfde KB van 1 augustus 1995 met ingang van 1 september 1995 benoemd tot voorzitter van ons fonds.

Samenstelling secretariaat in 1995:

drs. L.H.A. Lichtenberg, *secretaris*
drs. C.W.M. Buijs, *plaatsvervangend secretaris*
mevr. mr. drs. W. Vermeulen Naayen, *juridisch medewerkster*
mevr. C.M.M. Wissink, *administratief medewerkster*

De medewerkers van het secretariaat zijn op grond van de Mediawet in dienst van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Zij worden benoemd door het bestuur.



IN MEMORIAM JAN KASSIES Per 1 september van het verslagjaar droeg onze voorzitter Jan Kassies zijn voorzittershamer over aan Jan van Cuilenburg. Vlak voordat wij deze overdracht feestelijk wilden omlijsten, werd Jan Kassies in het ziekenhuis opgenomen. Op 31 oktober 1995 vernamen wij het droeve bericht dat hij aldaar was overleden.

Jan Kassies maakte sinds de oprichting van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers in 1974 deel uit van ons fondsbestuur. Met een variant op de uitspraak van Menno ter Braak: 'Het is ijdel om een interview te weigeren dan om het toe te staan' ging hij in 1979 in op de uitnodiging vice-voorzitter van ons bestuur te worden. Dat bleef hij tot 1 januari 1993, toen hij onze voorzitter werd. In al die jaren hebben we Jan leren kennen en waarderen als iemand met een grote betrokkenheid bij en open oog en hart voor samenleving, cultuur en journalistiek. Met name de cultuur droeg hij een warm hart toe. Steeds weer attendeerde hij erop, dat kunst en cultuur wezenlijk zijn voor een beter begrip van de maatschappelijke actualiteit. Zijn uitspraak 'Een schilderij kan mijn mening over politiek veranderen' typeerde hem ten voeten uit.

Jan hield ons ook altijd voor de waarde van het kleine en het alternatieve voor een democratische samenleving nooit te onderschatten. 'Deze maatschappij ontwikkelt zich via duizend krekken naar de oceaan', zo placht hij in dat verband op te merken. Deze en andere uitspraken van Jan zullen nog lang in ons bestuur blijven doorklinken. Wij zijn dan ook erkentelijk voor alle goede jaren die wij binnen en buiten ons bestuur met Jan Kassies hebben mogen meemaken.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers.



100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

Na het op het gebied van het persbeleid in politieke zin rustige jaar 1994, was de verslagperiode een jaar waarin weer meer gebeurde op dit terrein.

In de eerste plaats werden een aantal malen Kamervragen gesteld over het nog steeds uitblijven van de reeds eind 1993 met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur besproken wijzigingen die in de Mediawet zouden worden aangebracht. Dit waren wijzigingen betreffende de Compensatieregeling voor Dagbladen, die voor vier jaar zou worden voortgezet, en wijzigingen betreffende de verruiming van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds naar nieuwe week- en maandbladen.

Verder kregen wij in het verslagjaar de vraag vanuit de ministeries van Economische Zaken (EZ) en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) een advies uit te brengen over het in 1993 door de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) ingediende verzoek om ontheffing van het verbod op horizontale prijsregelingen.

Tenslotte zorgde de in het verslagjaar door uitgeverij Elsevier aangekondigde verkoop van de NDU, met daarin kranten zoals onder andere het NRC Handelsblad, het Algemeen Dagblad en het Brabants Nieuwsblad, in het begin voor grote commotie. Allereerst kwamen vragen over de Code voor Dagbladconcentraties weer boven. Opnieuw klonk de twijfel over de vraag of deze code, indien nodig, een fusie waarbij een marktpercentage van meer dan $33\frac{1}{3}\%$ zou ontstaan, zou kunnen tegenhouden. Verder werd, vanwege de overname van het Brabants Nieuwsblad door de VNU en de door dit concern voorgenomen samenvoeging van de dagbladen het Brabants Nieuwsblad en De Stem, in de politiek gepleit voor een wettelijk vastgelegd redactiestatuut. Een dergelijk statuut zou ervoor moeten zorgen dat de redactie in de toekomst minimaal geraadpleegd zou moeten worden in het

geval van een fusie van kranten. Het resultaat van deze transacties was dat het Brabants Nieuwsblad inderdaad bij de VNU terecht is gekomen, maar vooralsnog als een zelfstandige titel. De overige kranten van de NDU werden overgenomen door Perscombinatie, die daarmee het grootste marktpercentage op de dagbladenmarkt verwierf en tevens eigenaar werd van vijf van de acht in Nederland bestaande landelijke dagbladen. Het marktpercentage bleef echter onder de magische grens van 33 $\frac{1}{3}$ %, waardoor de toets aan de Code achterwege kon blijven.

Intern zetten wij in het verslagjaar binnen het fonds aan de ene kant ons werk van de afgelopen jaren op de oude voet voort, terwijl wij ons aan de andere kant ook bezonnen op de toekomst van de pers in het elektronische tijdperk en derhalve eveneens op het toekomstige Bedrijfsfonds voor de Pers. In het kader van die bezinning belegden wij op 15 maart van het verslagjaar een werkconferentie onder de titel 'Het bedreigde debat?': Pers, journalistiek en politiek in een elektronische tijd'. Het is de bedoeling dit debat in de loop van 1996 te laten volgen door een nieuw beleidsessay, dat ook kan worden gezien als actualisering van het in 1992 door ons uitgebrachte 'Tussen krantebedrijf en mediaconcern'. Verder gaven wij reeds in 1994 opdracht een lange-termijnonderzoek te verrichten naar de oorzaken die van invloed kunnen zijn op de kans op succes of falen van ondernemingen en persmanagement. Dit onderzoek werd in het verslagjaar voortgezet en zal waarschijnlijk het volgende jaar tot resultaten leiden.

In het verslagjaar belegden wij dertien bestuursvergaderingen, waarin velerlei onderwerpen aan bod kwamen. Naast de ontvangen aanvragen, namen de bovengenoemde onderwerpen belangrijke delen van onze vergaderingen in beslag. Een onderwerp dat in het verslagjaar vrijwel niet aan de orde kwam, was de Compensatieregeling voor Dagbladen, aangezien de invoering van de voor deze regeling benodigde wetswijzigingen ook in dit verslagjaar nog steeds niet tot stand kwam.

Tenslotte kwam er in 1995 een einde aan de Mediaraad. De Raad werd in november van het verslagjaar opgeheven en ging, samen met een aantal andere adviesraden, op in de Raad

voor Cultuur. Hiermee kwam een einde aan het zevenjarig bestaan van deze Raad, die behalve veel adviezen op het gebied van de omroep, in de loop van de jaren ook een aantal adviezen op het gebied van de pers uitbracht, zoals een advies over persconcentratie.

Mutaties in het bestuur

Zoals blijkt uit het hiervoor gegeven overzicht vonden er in het verslagjaar een aantal mutaties plaats in ons bestuur. Per 1 april 1995 namen wij afscheid van de heer prof. dr. F. Haselhoff, die bijna twintig jaar lid was geweest van ons bestuur. Wij danken hem bijzonder voor zijn gewaardeerde bijdrage in al die jaren.

Per 1 september van het verslagjaar droeg onze toenmalige voorzitter de heer J. Kassies de voorzittershamer over aan de heer prof. dr. J.J. van Cuilenburg. De heer Van Cuilenburg maakte daarvoor reeds ruim tien jaar deel uit van ons bestuur. Verder begroetten wij, eveneens per 1 september 1995 mevrouw De Vrey-Vringer binnen onze gelederen als bestuurslid. Mevrouw De Vrey vervulde in het verleden een bestuurslidmaatschap als kroonlid bij de Nederlandse Omroepstichting (NOS) en is burgemeester van Nieuwkoop.

Tenslotte wisselde per 1 januari 1996 ook de functie van vice-voorzitter, een functie waarvoor wij zelf iemand binnen ons bestuur kunnen aanwijzen, zonder tussenkomst van het ministerie van OCenW. De heer Hoogendijk, al zeer vele jaren onze vice-voorzitter, legde, met het oog op het feit dat het einde van zijn laatste termijn als bestuurslid in zicht kwam, deze functie neer en maakte plaats voor de heer prof. dr. S.W. Douma, die sinds eind 1992 zitting heeft in ons bestuur.

Contacten met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW)

In het verslagjaar waren er opnieuw veelvuldig contacten met het ministerie van OCenW op ambtelijk niveau. Het belangrijkste onderwerp van de besprekingen met het ministerie werd dit jaar, evenals vorig jaar, gevormd door de wetswijzigingen die nodig zouden zijn enerzijds voor de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen in de

toekomst en anderzijds voor de verruiming van de werkingssfeer van het fonds naar nieuw op te richten week- en maandbladen (nieuwe dagbladen vallen al langer onder de werkingssfeer van het fonds). Verder spraken wij met het ministerie naar aanleiding van de door ons ontvangen adviesaanvraag betreffende een mogelijke ontheffing voor de persbedrijfstaking van het verbod op horizontale prijsregelingen.

Staatssecretaris Nuis voerde verder op ons symposium op 15 maart 1995 het woord over het persbeleid.

Compensatieregeling voor Dagbladen

Wat betreft de Compensatieregeling voor Dagbladen kunnen wij hier slechts herhalen wat wij hierover schreven in ons vorige jaarverslag. Na een lange periode waarin de besluitvorming over de uitvoering van deze regeling had stilgelegen, kwam er in 1993 eindelijk zicht op voortzetting van de regeling. In een debat in november 1993 tussen de toenmalige wvc-minister D'Ancona en de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur over het persbeleid, werd duidelijk dat een kamermeerderheid het voorstel van de minister om de Compensatieregeling voor een beperkte periode van vier jaar te verlengen, steunde. Vanuit de Kamer kwam hierbij het verzoek aan de minister te bestuderen of het mogelijk zou zijn een uitzondering te maken op de regel dat er een beperking van vier jaar zou gelden voor enkele kleinere identiteitsgebonden bladen met een groot verspreidingsgebied. De minister zegde de Kamer toe te bekijken of een dergelijke uitzondering tot de mogelijkheden behoort.

Zowel in 1994 als in het verslagjaar overlegden wij een aantal malen met het ministerie over hoe de nieuwe Compensatieregeling en de uitzondering op de tijdelijke werking van die nieuwe regeling, vormgegeven zouden kunnen worden. Tot op heden leidde dit overleg echter nog niet tot de voor de uitvoering van de regeling benodigde wetswijzigingen.

Ontwikkelingen in het mediabeleid

Op het politieke vlak had in het verslagjaar een aantal onderwerpen betreffende het pers- en mediabeleid onze aandacht. Deze onderwerpen waren de in de dagbladenwereld bestaan-

de prijsafspraken, de toekomst van pers en persbeleid in een elektronisch tijdperk en de nieuwe regelingen op het gebied van lokale en regionale omroepreclame. Verder continueerden wij een reeds eerder door ons gestart onderzoek naar de factoren die het succes dan wel het falen van ondernemingen en het management op het gebied van de pers verklaren.

In het begin van het verslagjaar ontvingen wij van de minister van EZ en van de staatssecretaris van OCenW een adviesaanvraag betreffende het door de dagbladen ingediende verzoek om ontheffing van het verbod op onderlinge prijsafspraken, de zogenaamde *horizontale prijsregelingen*. De beide bewindslieden vroegen ons advies over de vraag in hoeverre de prijsafspraken tussen de dagbladen bijdragen aan het in stand houden van de pluriformiteit van de pers.

Op 23 juni 1995 brachten wij ons 'Advies inzake de horizontale prijsafspraken in de persbedrijfstak' uit. Ter voorbereiding op dit advies gaven wij opdracht tot een tweetal onderzoeken: één betreffende de aanbodzijde van de markt, en één betreffende de vraagzijde. Mede naar aanleiding van uit deze onderzoeken getrokken conclusies, adviseerden wij het verzoek van de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) om ontheffing van het Besluit Horizontale Prijsbinding in te willigen voorzover dit de prijsafspraken ten aanzien van de lezersmarkt betreft, en de handhaving van deze afspraken mogelijk te maken. Wij concludeerden verder dat voor de in de bedrijfstak eveneens geldende onderlinge prijsregelingen op het gebied van de advertentiemarkt, de bijdrage aan de instandhouding van de pluriformiteit van de pers moeilijker was aan te tonen.

Na het door een delegatie van ons bestuur vervaardigde beleidsessay over pers en persbedrijf 'Tussen krantebedrijf en mediaconcern', vond op 15 maart van het verslagjaar een *werkconferentie* plaats ter voorbereiding op een nieuw, geactualiseerd, essay over dit onderwerp. Het doel van deze werkconferentie was om aan de hand van een beleidspamflet een aantal deskundigen uit het veld met elkaar van gedachten te laten wisselen over de toekomst van de *pers* in Nederland *in*

het elektronische tijdperk. De werkconferentie kreeg als titel mee: 'Het bedreigde debat?!': Pers, journalistiek en politiek in een elektronische tijd'. Op deze manier wilden wij meer duidelijkheid krijgen over de vraag hoe in de bedrijfstak zelf (zowel door uitgevers als door journalisten), in de politiek en bij de 'concurrent' omroep over de toekomst van de pers wordt gedacht.

In de ochtendsessie kwamen in het kader van het thema 'de pers in het elektronische tijdperk' ondermeer vragen aan de orde als: welke elektronische ontwikkelingen bieden kansen respectievelijk bedreigingen voor het functioneren van de pers? Stilgestaan werd in dit kader bij strategische beleidskeuzen voor folio-uitgevers voor wat betreft inhoud, vormgeving, productie, organisatie en distributie van journalistieke informatieproducten (printmedia en anderszins). In de middagsessie stond het thema 'Het journalistieke antwoord' centraal. Hier kwam vooral de vraag aan de orde hoe de journalistiek zich op deze ontwikkelingen zou kunnen instellen en hoe zij kan bijdragen aan het vormgeven van onze democratische idealen in een elektronische tijd. Deze verschillende benaderingen werden door diverse sprekers ingeleid. Onder hen de staatssecretaris van OCenw, de heer Nuis, de heer K. Terry Dornbush, de Amerikaanse ambassadeur in ons land, en drie deskundigen op het gebied van (elektronische) kranten uit de Verenigde Staten. Blijkens diverse reacties van aanwezigen, hebben de deelnemers de werkconferentie als zeer informatief ervaren.

Het is de bedoeling dat wij medio 1996 de tijdens deze werkconferentie uitgesproken lezingen gebundeld zullen uitgeven. Daarna zal waarschijnlijk in de tweede helft van 1996 ons nieuwe essay over de pers in het elektronische tijdperk het daglicht zien.

Op basis van een halverwege het verslagjaar door de staatssecretaris van OCenw, de heer Nuis, aan de Tweede Kamer gezonden notitie genaamd 'Liberalisering Mediawet', werd aan het eind van het verslagjaar een wetsvoorstel over de *toekomst van lokale en regionale media* behandeld. Naast een strikte scheiding tussen publieke en commerciële omroep, ook

op lokaal en regionaal niveau in de toekomst, zal de nieuwe regeling ook inhouden dat uitgevers zelf commerciële niet-landelijke omroep zullen kunnen gaan bedrijven, of daarin kunnen gaan participeren. Aan de verplichte samenwerking tussen uitgevers en de niet-landelijke omroepen, die vier jaar heeft geduurd, is met de invoering van dit duale bestel op niet-landelijk niveau derhalve een einde gekomen.

In augustus 1994 gaven wij de Rijksuniversiteit Limburg de opdracht een lange-termijnonderzoek uit te voeren naar de factoren die *het succes respectievelijk het falen verklaren van ondernemingen en van het management op het gebied van de pers* in relatie tot politiek-maatschappelijke en economisch-technologische veranderingen. Het doel is een kwantitatieve geschiedschrijving te vervaardigen op zowel het niveau van de individuele ondernemingen als op dat van (groepen van) managers. Wij hopen in de loop van 1996 de resultaten van dit onderzoek te zullen ontvangen.

Financiële steunverlening

In het verslagjaar konden, inmiddels voor het vijfde achtereenvolgende jaar, geen aanvragen worden gedaan op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Op individuele financiële steunverlening kon echter evenals voorgaande jaren wel een beroep worden gedaan. Evenals andere jaren werden ook in 1995 bovendien weer vele gesprekken gevoerd met personen die overwogen een aanvraag in te dienen, maar waarbij deze gesprekken uiteindelijk niet leidden tot een officiële aanvraag.

Per 1 januari 1995 hadden wij nog drie aanvragen en één bezwaarschrift in behandeling. In het verslagjaar zelf namen wij daarbij negen nieuwe aanvragen in behandeling.

In 1995 besloten acht aanvragers hun aanvragen om uiteenlopende redenen in te trekken, voordat wij tot officiële besluitvorming over waren gegaan. Uiteindelijk beslisten wij in het verslagjaar over vier aanvragen, alsmede over het bij ons ingediende bezwaarschrift. Op de vier genoemde aanvragen beslisten wij positief, in die zin dat de aanvraag geheel of

gedeeltelijk werd toegewezen. Het bezwaarschrift verklaarden wij ongegrond. Van de toegewezen aanvragen betrof het in één geval een bijdrage aan een onderzoeksproject of aan een gezamenlijk project van persorganen. De overige drie toegewezen aanvragen waren aanvragen ten behoeve van de exploitatie van een persorgaan.

Met de definitief toegewezen aanvragen was in het verslagjaar in het totaal een bedrag van ruim f 1,1 miljoen gemoeid. In één geval werd de steun verleend in de vorm van een krediet. In de andere gevallen betrof het een uitkering.

Tenslotte waren er ook dit jaar weer verschillende ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen. In sommige gevallen betrof dit een nieuwe aanvraag van bladen die wij reeds eerder financiële steun hadden verstrekt.

Nader verslag en overige werkzaamheden

In het B-gedeelte van dit verslag wordt in afzonderlijke hoofdstukken uitvoerig ingegaan op onze activiteiten in het afgelopen jaar, die hierboven kort zijn weergegeven. Voor nadere informatie over deze activiteiten zij dan ook verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken.

Evenals voorgaande jaren, hebben wij ook dit jaar weer een overzicht van ontwikkelingen op het gebied van de pers opgenomen (zie het C-gedeelte van dit verslag).

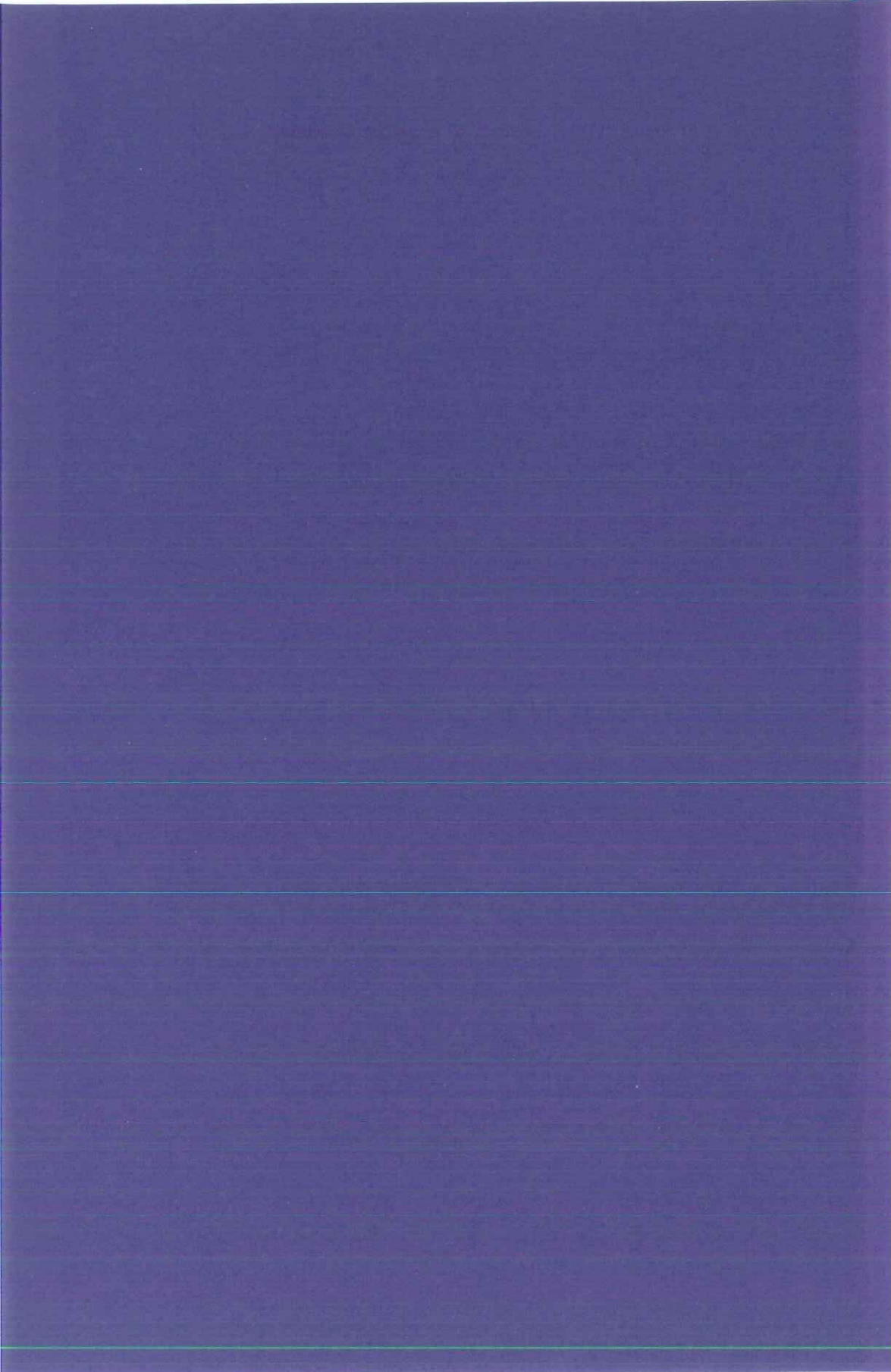
Verder is in dit jaarverslag evenals vorig jaar een gedeelte opgenomen waarin een overzicht wordt gegeven van alle steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers door de jaren heen. Zowel van de uitkeringen op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen, als van de steunverlening aan individuele persorganen, als van steunverlening ten behoeve van onderzoek en voor gezamenlijke projecten van persorganen zijn in dat gedeelte overzichten te vinden.

Aan het eind van dit verslag wordt ten slotte een overzicht gegeven van alle publikaties van het Bedrijfsfonds voor de Pers tot op heden.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Juli 1996

B NADERE GEGEVENS



B HOOFDSTUK 1

**COMPENSATIEREGELING
VOOR DAGBLADEN**

1.1.	Inleiding	21
1.2.	Ontwikkelingen	22

1.1. **INLEIDING** Reeds een aantal jaren hebben wij de Compensatieregeling voor Dagbladen niet meer toegepast. Uitkeringen op grond van deze regeling werden verstrekt over de jaren 1981, 1982 en 1983, 1985 en 1986 en voor het laatst over het boekjaar 1989. Eventuele uitvoering van de regeling over de jaren na 1989 heeft lang moeten wachten op een voorstel van de minister en een uitspraak van de Tweede Kamer over de mogelijke voortzetting van de regeling.

In 1993 kwam er eindelijk meer zicht op de vraag of de Compensatieregeling voor Dagbladen al dan niet zou worden voortgezet. Op 1 november 1993 vond het al een aantal malen uitgestelde debat plaats tussen de toenmalige minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, mevrouw D'Ancona, en de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur over het persbeleid in het algemeen en over onder andere de Compensatieregeling voor Dagbladen in het bijzonder. De basis voor dit debat werd gevormd door een brief van de toenmalige wvc-minister aan de leden van de Tweede Kamer van 23 december 1992, waarin zij haar voorstellen over het toekomstig overheidsbeleid jegens de pers uiteenzette. Zowel deze brief van de minister als het daarop volgende debat in de Vaste Commissie, zijn uitvoerig besproken in ons vorige jaarverslag.¹

Genoemde brief van minister D'Ancona vormde het sluitstuk van een aantal adviezen dat de afgelopen jaren over de Compensatieregeling voor Dagbladen is uitgebracht. Zo adviseerden wij, naar aanleiding van een evaluatie van de Compensatieregeling, de minister in december 1990 reeds de regeling op enkele punten aan te passen en met vijf jaar te verlengen.² De minister besloot daarop de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen' in te stellen, die tot taak kreeg een second opinion te geven over het functioneren van de regeling over de afgelopen jaren en

1. Zie hiervoor het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1993, de paragrafen 1.2 en 1.3.

2. Zie voor een samenvatting van dit advies ons jaarverslag over 1991, paragraaf 1.3.1.

over onze evaluatie daarvan. De commissie bracht in januari 1992 rapport uit over haar bevindingen.³ In maart 1992 reageerden wij in een brief aan de minister op de rapportage van de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen'.⁴

Zoals gezegd kwam daarna de minister in december 1992 met een brief aan de Kamer. In deze brief zette de minister onder andere uiteen dat naar haar mening de Compensatieregeling een regeling zou moeten worden waar dagbladen slechts gedurende een beperkte tijd een beroep op zouden kunnen doen. Gedacht werd aan een tijdvak van maximaal vier jaar. Na afloop van die periode moest er een zodanige verbetering te constateren zijn, dat een ten minste kosten-dekkende exploitatie zou zijn bereikt.

In het Kamerdebat van 1 november 1993 werd voornamelijk gesproken over het tijdelijke dan wel permanente karakter van de steunverlening op grond van deze regeling. De Kamer wilde slechts akkoord gaan met de door de minister voorgestelde maximale periode van vier jaar, indien een uitzondering op deze regel gemaakt zou worden voor een paar kleine dagbladen met een relatief groot verspreidingsgebied. De minister liet weten in overleg met het Bedrijfsfonds voor de Pers te zullen onderzoeken of het mogelijk zou zijn voor deze bladen een dergelijke uitzondering te realiseren.

3. Zie voor een samenvatting van de rapportage van de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen' het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 1.2.

4. Zie voor de reactie van het Bedrijfsfonds op de rapportage van de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen' het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, bijlage 1. Een samenvatting van deze reactie is te vinden in hetzelfde jaarverslag, paragraaf 1.3.

1.2. *Ontwikkelingen*

In de periode na het kamerdebat met de minister hebben wij ons gebogen over de vraag of het mogelijk zou zijn een hardheidsclausule binnen de Compensatieregeling vast te stellen. Deze hardheidsclausule zou ervoor moeten zorgen dat een aantal kleine dagbladen met een relatief groot verspreidingsgebied in bepaalde gevallen niet gebonden zou zijn aan de maximum uitkeringsperiode van vier jaar. Aan het Economisch Instituut Tilburg (EIT) vroegen wij hiervoor nog een aantal zaken voor ons uit te zoeken.

Begin 1994 traden wij in overleg met het toenmalige ministerie van WVC over een in het Mediabesluit vast te leggen overgangsregeling. Een overgangsregeling zou als voordeel hebben dat de Compensatieregeling op korte termijn

weer op de rails gezet zou kunnen worden. Voor een definitieve versie van de nieuwe Compensatieregeling zou namelijk een wijziging in de Mediawet nodig zijn, iets wat veel meer tijd in beslag zou nemen. In dat overleg werd ook de mogelijkheid van een hardheidsclausule betrokken. Daarbij werd voorshands geconcludeerd dat een overgangsregeling nog geen hardheidsclausule zou vereisen, omdat zo'n clausule pas na vier jaar eventueel nodig zou kunnen zijn. De hardheidsclausule zou later opgenomen kunnen worden bij de definitieve wijziging van de Compensatieregeling.

Bij het schrijven van dit jaarverslag had het ministerie – inmiddels is dit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (ocenw) – een wettelijke regeling in voorbereiding genomen die een overgangsregeling minder noodzakelijk zou kunnen maken. In het volgende jaarverslag zullen wij nader ingaan op de wijze waarop een en ander verder vorm heeft gekregen.

B HOOFDSTUK 2

**STEUNVERLENING AAN
AFZONDERLIJKE PERSORGANEN**

2.1.	Inleiding	27
2.2.	Aanvragen	28
2.2.1.	Nomen Nescio (Ravage)	29
2.2.2.	De Groene Amsterdammer	30
2.2.3.	Loesje	31
2.2.4.	De Bazuin	32
2.3.	Bezwaar en beroep	33
2.3.1.	Inleiding	33
2.3.2.	Loesje	34
2.4.	Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten	35
2.4.1.	Inleiding	35
2.4.2.	Drontens Nieuwsblad	36
2.4.3.	Katholiek Nieuwsblad	37
2.4.4.	Nederlands Dagblad	37

2.1. INLEIDING Vanaf 1 januari 1988, toen de Mediawet in werking trad, kan het Bedrijfsfonds voor de Pers financiële steun verlenen aan zowel dag-, week- als maandbladen. Niet al deze bladen kunnen echter een beroep doen op de steun. De wet geeft namelijk, naast enkele meer formele eisen, een begrenzing aan de werkingssfeer naar soorten bladen. Deze begrenzing is verwoord in artikel 129 lid 2 onderdeel b van de Mediawet. Hierin staat dat het Bedrijfsfonds uitsluitend financiële steun kan verlenen ten behoeve van persorganen die in belangrijke mate nieuws, analyse, commentaar en achtergrondinformatie bevatten over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit, mede gericht op politieke meningsvorming.

De werkingssfeer van het Bedrijfsfonds is in ons bestuur een blijvend onderwerp van gesprek, zowel naar aanleiding van concrete aanvragen alsook in zijn algemeenheid. Ons bestuur tracht op deze wijze te komen tot een zekere invulling van de beleidsvrijheid die de wet ons op dit punt geeft.

Steun kan tot op heden alleen verleend worden aan bestaande persorganen en aan nieuwe dagbladen (artikel 130 lid 3 Mediawet) die bovendien binnen de werkingssfeer vallen. Wij hebben de voormalige minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (wvc), mevrouw D'Ancona, reeds in 1990 geadviseerd ook nieuw op te richten persorganen met een wekelijkse en een maandelijkse verschijningsfrequentie die binnen de werkingssfeer vallen, voor steun in aanmerking te laten komen.⁵ Zij heeft nadien herhaalde malen laten weten dat zij zelf ook voor een dergelijke verruiming van de werkingssfeer was. Dit standpunt gaf zij onder andere weer in haar brief aan de Tweede Kamer van 23 december 1992 over het toekomstig persbeleid.⁶ In een op 1 november 1993 gehouden debat tussen de leden van de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur en mevrouw D'Ancona

5. Zie voor dit advies van 13 september 1990 paragraaf 5.6 van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1990.

6. Zie voor de inhoud van deze brief paragraaf 1.4 en paragraaf 4.5 van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992.

over deze brief van december 1992, bleek vervolgens dat ook in de Tweede Kamer een meerderheid was te vinden voor verruiming van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds naar nieuwe initiatieven van bestaande en van nog op te richten persorganen. Tot op heden is de Mediawet echter nog niet zodanig aangepast aan dit nieuwe beleid dat deze verruiming van de werkingssfeer ook in praktijk kan worden gebracht. Het wachten is dan ook op die wijzigingen.

7. Zie het jaarverslag over 1994 van het Bedrijfsfonds voor de Pers, paragraaf 2.2.

2.2. *Aanvragen*

In het verslagjaar hebben wij zes aanvragen om financiële steun van persorganen behandeld. Het feit dat de werkingssfeer begrensd is, heeft er in 1995 toe geleid dat wij drie van de aanvragende uitgevers hebben meegedeeld dat zij niet voor steun in aanmerking konden komen. Twee van deze aanvragers trokken op grond hiervan hun aanvragen in. De derde aanvraag wezen wij definitief af. Naar aanleiding van deze afwijzing ontvingen wij een bezwaarschrift van de aanvrager. Ook dit bezwaarschrift verklaarden wij ongegrond. De aanvrager zag er vervolgens van af om tegen onze beslissing beroep aan te tekenen. Drie aanvragen van persorganen werden in het verslagjaar 1995, al dan niet gedeeltelijk, toegewezen.

Als zelfstandig bestuursorgaan kunnen wij, behalve aanvragen om steunverlening op grond van de Mediawet, ook aanvragen om informatie krijgen op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur. Het betreffen dan verzoeken om informatie over ons beleid als zelfstandig bestuursorgaan. Tot 1994 ontvingen wij echter slechts informele verzoeken om informatie, die op secretariaatsniveau werden behandeld. Zoals wij in ons jaarverslag over 1994 vermeldde⁷, ontvingen wij in dat jaar voor het eerst officiële WOB-verzoeken van twee journalisten. De verzoeken van één van deze twee journalisten leidden tot een bezwaarschriftprocedure, waarna deze vervolgens besloot onze beslissingen op zijn verzoeken en zijn bezwaarschrift aan te vechten bij de rechtbank. In ons volgende jaarverslag zullen wij hierop terugkomen.

2.2.1. *Nomen Nescio (Ravage)*

Aanvraag · In maart 1995 namen wij een aanvraag van de Stichting Ostade Blade ten behoeve van het blad *Nomen Nescio* (NN), thans *Ravage* geheten, in behandeling. *Nomen Nescio* is een sinds april 1988 verschijnend tweewekelijks blad. De uitgever zelf omschrijft NN als een 'onafhankelijk politiek blad, gemaakt door en bestemd voor maatschappijkritische mensen; een blad dat informatie verschaft die te weinig aan bod komt in de reguliere media'.

8. Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 114 van 16 juni 1995.

De aanvraag van NN had betrekking op een project voor 1995 en 1996 dat bestond uit een promotiecampagne, alsmede uit een kwaliteitsverbetering van het blad.

Beslissing · Half juni 1995 berichtten wij NN dat wij besloten hadden de aanvraag in te willigen.⁸ Dit besluit hield in dat wij een financiële bijdrage verleenden in de vorm van een uitkering ten bedrage van f 41.300,-. De steunverlening was gebaseerd op artikel 130, de leden 1, 2 en 3 van de Mediawet. Deze bepalingen bieden het Bedrijfsfonds de mogelijkheid financiële steun in de vorm van een uitkering te verlenen ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan, indien een project is ingediend dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke termijn en indien dat project niet op effectieve wijze kan worden uitgevoerd met behulp van krediet of kredietfaciliteiten. Naar onze mening voldeed het project dat NN bij ons had ingediend aan deze voorwaarden.

Bij de toekenning van de aanvraag heeft ons bestuur nadrukkelijk aandacht besteed aan de vraag of het Bedrijfsfonds voor de Pers wel bedoeld is voor dergelijke kleine initiatieven als NN. Wij hebben echter overwogen dat aan kleine initiatieven een zekere bijdrage aan de persverscheidenheid niet kan worden ontczegd. Voor dit geval hebben wij na ampele overwegingen uiteindelijk besloten de aanvraag wel in te willigen. Wij deelden NN niettemin mee dat wij ons wel nader zullen beraden over de vraag hoe wij in de toekomst zullen omgaan met dergelijke aanvragen voor zeer kleine persorganen.

Nieuwe ontwikkelingen · In november 1995 ontvingen wij van de Stichting Ostade Blade een brief met het verzoek om toestemming voor het veranderen van de naam van NN in 'Ravage'. Conform de voorwaarden die aan de steunverlening waren verbonden, was NN verplicht ons hiervoor toestemming te vragen. NN wilde bovendien de start van de promotiecampagne koppelen aan het verschijnen van het blad onder de nieuwe naam.

Wij besloten NN mee te delen dat wij geen bezwaar hadden tegen de naamswijziging. Ook de vertraging van de start van de promotiecampagne accepteerden wij.

2.2.2. *De Groene Amsterdammer*

Inleiding · In januari 1987 besloot de minister op ons advies De Groene Amsterdammer een krediet te verstrekken van in totaal f 465.000,- ter overbrugging voor de jaren 1987 en 1988.⁹

Terugbetaling van dit krediet zou oorspronkelijk hebben moeten geschieden vanaf 1 april 1992. In 1991 besloten wij echter op verzoek van De Groene uitstel van betaling te verlenen tot 1 april 1995.

Nieuwe aanvraag · Eind 1994 benaderde De Groene ons met een nieuwe aanvraag om financiële steunverlening. De steun werd gevraagd ten behoeve van de exploitatie van De Groene en voor een project dat ertoe zou moeten leiden dat De Groene meer abonnees zou krijgen. Deze doelstelling wilde De Groene bereiken door middel van een promotiecampagne voor het blad, een uitbreiding van het aantal pagina's en een verbreding van de inhoud.

Beslissing · Begin mei 1995 deelden wij De Groene mee dat wij besloten hadden het blad een aanvullend krediet te verlenen van maximaal f 909.000,-.¹⁰ Dit aanvullende krediet zal in vier tranches, verdeeld over vier jaren, worden uitgedeeld. De uitkering van de tranches is afhankelijk gesteld van de mate waarin de beoogde resultaten van het project worden gerealiseerd.

9. Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1987, paragraaf 4.1.1. Deze beslissing dateert uit de tijd van voor de verzelfstandiging van het Bedrijfsfonds. Beslissingen werden voor 1 januari 1988 genomen door de minister van het toenmalige ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (wvc) op grond van een advies van het bestuur van de toenmalige Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers.
10. Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 89 van 9 mei 1995.

Wij baseerden ons besluit op artikel 130 van de Mediawet. Dat artikel biedt ons de mogelijkheid om financiële steun te verstrekken ten behoeve van persorganen in de vorm van krediet en kredietfaciliteiten, indien de continuïteit van het betrokken persorgaan in gevaar is en de noodzakelijke steun niet of niet afdoende op andere wijze kan worden verkregen. Ingevolge lid 2 van het genoemde artikel moet het persorgaan een project hebben ingediend dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode. Het door De Groene ingediende project voldeed naar onze mening aan dit vereiste.

Tenslotte besloten wij dat aflossing van het oude krediet van f 465.000,- pas zal aanvangen, nadat de aflossing van het aanvullende krediet zal zijn afgerond.

11. Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 244 van 19 december 1994.

2.2.3. *Loesje*

Aanvraag · In november 1994 ontvingen wij een aanvraag om financiële steun van de Stichting 'Vrienden van Loesje' ten behoeve van de activiteiten van deze stichting. De Stichting Loesje produceert en verspreidt korte teksten met vaak een diepere betekenis, ondertekend door Loesje. De teksten worden onder andere verspreid in de vorm van affiches, die veelal op openbare plaatsen (de straat, stations etcetera) zichtbaar worden opgeplakt.

Beslissing · In december 1994 berichtten wij Loesje dat wij besloten hadden de aanvraag af te wijzen.¹¹ De reden voor deze afwijzing was gelegen in artikel 129 van de Mediawet. Op grond van dat artikel kan het fonds, indien voldaan is aan een aantal vereisten, steun verlenen aan uitgevers van persorganen. Krachtens het tweede lid, onderdeel b, van genoemd artikel dient het daarbij te gaan om persorganen die in belangrijke mate zowel nieuws, als analyse, commentaar en achtergrondinformatie over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit bevatten. Naar onze mening konden de posters en affiches, zoals Loesje die uitgeeft, niet worden beschouwd als 'persorgaan' in de zin van de Mediawet. Bovendien voldeden de posters naar onze mening niet aan de

genoemde omschrijving in artikel 129, tweede lid, onderdeel b, van de Mediawet.

Loesje was het echter niet met onze beslissing eens en diende daarom een bezwaarschrift bij ons in. Voor het verloop van de bezwaarschriftprocedure zij verwezen naar paragraaf 2.3.2 van dit jaarverslag.

2.2.4. *De Bazuin*

Aanvraag · In mei 1995 ontvingen wij een aanvraag om financiële steun van de Stichting De Bazuin ten behoeve van het gelijknamige opinieweekblad. De Bazuin is een ruim 75 jaar bestaand blad voor kerk en samenleving.

De aanvraag was gericht op de uitvoering van een eenmalig project van drie jaar waarbij de abonneewerving, de lay-out en de inhoudelijke kwaliteit van De Bazuin verbeterd zouden worden.

Beslissing · In augustus 1995 lieten wij Stichting De Bazuin weten dat wij besloten hadden financiële steun te verlenen ten behoeve van het ingediende project in de vorm van een uitkering van maximaal f 154.000,—.¹² Dit bedrag had betrekking op het eerste jaar van het driejarige project. Wij verbonden aan de steunverlening de voorwaarde dat de andere helft van het voor het eerste jaar benodigde bedrag door de uitgever elders zou worden verworven.

Ons besluit was gebaseerd op artikel 130, lid 4, van de Mediawet. Dit artikel biedt ons de mogelijkheid om ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan financiële steun in de vorm van een uitkering te verlenen indien de continuïteit van de exploitatie in gevaar is, de verantwoordelijke uitgever een project indient dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode en het project niet op effectieve wijze kan worden uitgevoerd met behulp van kredietverlening en kredietfaciliteiten. Naar onze mening was bij de aanvraag van De Bazuin aan deze voorwaarden voldaan.

12. Zie voor de publikatie van deze beslissing Staatscourant nr. 157 van 16 augustus 1995.

Nieuwe ontwikkelingen · De Stichting De Bazuin besloot het blad vanaf januari 1996 om de week te laten verschijnen. Uit marktonderzoek was gebleken dat abonnees in een tweewekelijks verschijnend blad meer variatie aan onderwerpen hoopten te vinden. Bovendien werd de ondertitel van het blad, 'opinieweekblad voor kerk en samenleving', vanaf januari 1996 geschrapt.

2.3. *Bezwaar en beroep*

2.3.1. *Inleiding* · Sinds het in werking treden van de Mediawet op 1 januari 1988 functioneert ons fonds als een zelfstandig bestuursorgaan. De voor ons hieruit voortvloeiende zelfstandige beslissingsbevoegdheid, brengt met zich mee dat voor aanvragers de mogelijkheid open moet staan tegen beslissingen van het Bedrijfsfondsbestuur in het geweer te komen. Van 1988 tot 1994 was dit mogelijk op grond van de Wet Administratieve Rechtspraak Overheidsbeschikkingen (Arob).

Per 1 januari 1994 is de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) in werking getreden. Deze wet is van toepassing op vrijwel alle overheidsbeslissingen en dus ook op de beschikkingen die het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers neemt op aanvragen. Tegelijkertijd met de invoering van de AWB is de Wet Arob vervallen. De invoering van de AWB heeft voor de rechtsgang die aanvragers kunnen volgen indien zij het niet met een beschikking van het fonds eens zijn, een aantal belangrijke gevolgen.

Zo is het Bedrijfsfonds bijvoorbeeld verplicht steeds in een beschikking te vermelden waar en binnen welke termijn bezwaar en beroep mogelijk is. Na het indienen van een aanvraag zal het Bedrijfsfonds de aanvraag bevestigen. Vervolgens dient het fonds op de aanvraag een beschikking te nemen binnen dertien weken na het in behandeling nemen van de aanvraag. Indien die termijn niet toereikend is, zal het fonds de aanvrager meedelen wanneer een beschikking tegemoet kan worden gezien. De beschikking zal de aanvrager schriftelijk worden meegedeeld.

Vervolgens zal een aanvrager tegen een beschikking van

het Bedrijfsfonds om te beginnen bezwaar aan moeten tekenen bij het fonds zelf. Het doorlopen van de bezwaarschriftprocedure is voor de aanvrager een voorwaarde om vervolgens zonodig in beroep te kunnen gaan.

Eén dag na de toezending van de beschikking vangt de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift aan. Die termijn bedraagt zes weken. Voor het tijdig indienen van een bezwaarschrift is het tijdstip van ontvangst ervan van belang, of indien het gaat om een binnen Nederland verzonden geschrift, het tijdstip waarop het ter post is bezorgd. Het poststempel geeft daarbij uitsluitsel.

Een onderdeel van de bezwaarschriftprocedure zal in vrijwel alle gevallen de hoorzitting zijn, waarin de belanghebbende(n) de gelegenheid krijgt (krijgen) mondeling met het bestuur of een delegatie daarvan van gedachten te wisselen over hun aanvraag en de afwijzing daarvan.

Op een bezwaarschrift moet het Bedrijfsfonds een beslissing nemen binnen zes weken na ontvangst van het bezwaarschrift. Indien deze termijn onvoldoende is, kan de beslissing voor ten hoogste vier weken worden uitgesteld. De indiener van het bezwaarschrift moet voor het einde van de eerste periode van zes weken schriftelijk van dit uitstel op de hoogte worden gebracht. Daarna is verder uitstel alleen mogelijk indien de indiener van het bezwaarschrift daarmee instemt.

Tenslotte is de beroepsprocedure vanaf 1994 van de afdeling Rechtspraak van de Raad van State overgaan naar de Administratieve Kamer van de Arrondissementsrechtbank van het arrondissement waarin de aanvrager woont, danwel domicilie heeft.

In het verslagjaar ontvingen wij van één aanvrager om financiële steun een bezwaarschrift tegen een door ons op de aanvraag genomen beslissing.

2.3.2. *Loesje*

Bezwaarschrift · De aanvraag en de beslissing die hebben geleid tot het bezwaarschrift van de Stichting 'Vrienden van Loesje' zijn beschreven in paragraaf 2.2.3 van dit jaarverslag. Nadat wij eind 1994 de aanvraag hadden afgewezen, diende

Loesje in januari 1995 een bezwaarschrift bij ons in. Dit bezwaarschrift werd ingediend in de stijl van Loesje, namelijk in de vorm van affiche-achtige, korte, bondige uitspraken. Begin februari stelden wij Loesje in een hoorzitting in de gelegenheid het bezwaarschrift nader toe te lichten.

Beslissing · De in het bezwaarschrift en in de hoorzitting door Loesje naar voren gebrachte argumenten, gaven ons geen aanleiding onze oorspronkelijke beslissing te herzien. Wij bleven van mening dat, hoewel het begrip 'persorgaan' in de Mediawet niet gedefinieerd is, op grond van de ontstaansgeschiedenis van de Mediawet niet anders geconcludeerd kon worden, dan dat de wetgever bij de voorbereiding van de wet en bij de voorbereiding van de in de wet neergelegde mogelijkheden tot financiële steunverlening van persorganen, niet het oogmerk heeft gehad ook affiches en posters onder de werkingssfeer van het fonds te begrijpen. De tweede afwijzingsgrond handhaafden wij eveneens: ook indien Loesje wel als 'persorgaan' bestempeld had kunnen worden, dan zou zij, naar onze mening, toch ook niet voldoen aan artikel 129, lid 2 sub b, van de Mediawet. Dit artikel zegt dat het desbetreffende persorgaan nieuws, analyse, commentaar en achtergrondinformatie moet bevatten over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit, mede in het belang van politieke meningsvorming. Loesje geeft naar ons oordeel slechts commentaar op de maatschappelijke actualiteit.

Loesje besloot vervolgens niet meer tegen onze beslissing in beroep te gaan.

2.4. *Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten*

2.4.1. *Inleiding · Bij steunverlening in de vorm van een krediet, treedt de Nationale Investeringsbank voor ons op als kredietbeheerder. Deze bank verstrekt de kredieten namens ons en voor onze rekening. De Nationale Investeringsbank brengt ook rapport aan ons uit over de financieel-economische stand van zaken bij de kredietnemers. Mede aan de hand van deze rapporten, beraden wij ons over eventueel te nemen stappen*

indien zich problemen op dit gebied voordoen.

Bij steunverlening in de vorm van een uitkering à fonds perdu stellen wij altijd als voorwaarde dat na beëindiging van het project, en soms ook tussentijds, aan ons wordt gerapporteerd welke resultaten zijn behaald met de uitvoering ervan. Zoals elk jaar, ontvingen wij ook in het verslagjaar van een aantal bladen rapportages van geheel of gedeeltelijk uitgevoerde projecten. Deze rapportages gaven ons geen aanleiding tot opmerkingen.

Wel deden zich in het verslagjaar bij een viertal bladen die in eerdere jaren financiële steun van ons ontvingen, ontwikkelingen voor die onze aandacht vroegen. Van deze bladen is De Groene Amsterdammer reeds behandeld in paragraaf 2.2.2 van dit jaarverslag, gezien het feit dat wij het afgelopen jaar een nieuwe aanvraag van De Groene behandelden. In deze paragraaf worden daarom alleen de ontwikkelingen met betrekking tot het Drontens Nieuwsblad, het Katholiek Nieuwsblad en het Nederlands Dagblad besproken.

13. Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1994, paragraaf 2.2.6.

2.4.2. *Drontens Nieuwsblad*

Inleiding · In ons jaarverslag over 1994 berichtten wij dat wij besloten hadden financiële steun te verlenen aan de Barneveldse Drukkerij en Uitgeverij BV (BDU) ten behoeve van het door deze vennootschap uitgegeven Drontens Nieuwsblad.¹³ Het Drontens Nieuwsblad was een sinds 1991 bestaand nieuwsblad, dat oorspronkelijk gratis werd verspreid in Dronten en omstreken en later werd omgevormd tot een betaalde lokale krant. De steun, in de vorm van een uitkering van f 118.500,-, was gericht op verbetering van de exploitatie van het blad.

Nieuwe ontwikkelingen · Eind 1995 kregen wij bericht van de BDU dat men besloten had het Drontens Nieuwsblad toch weer om te zetten in een gratis verspreid blad. De werving van abonnees voor de lokale krant was onvoldoende geslaagd om tot een rendabele exploitatie te komen voor een abonnementskrant. De uitgever stelde ons een rapportage over de ontwikkelingen die geleid hadden tot deze beslissing in het vooruitzicht.

2.4.3. *Katholiek Nieuwsblad*

Inleiding · In 1985 verstrekte de minister van het toenmalige ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur op ons advies aan het Katholiek Nieuwsblad een lening van f 650.000,— voor een project dat binnen een periode van drie à vier jaar had moeten leiden tot een rendabele exploitatie.¹⁴ In verband met dit krediet vroeg het Katholiek Nieuwsblad ons in de jaren daarna een aantal malen om uitstel van betaling van rente en aflossing. Wij willigden deze verzoeken in.¹⁵

In de eerste helft van 1994 hadden wij een gesprek met een delegatie van het Katholiek Nieuwsblad aangezien de laatste periode van uitstel van betaling van rente en aflossing, die tot 31 januari 1994 liep, toen inmiddels was verstreken. Dat gesprek leidde ertoe dat wij in september 1994 een aflossingsbetaling van f 50.000,— ontvingen van het Katholiek Nieuwsblad.

Nieuwe ontwikkelingen · Na ontvangst van de aflossingsbetaling bedroeg de hoofdsom van het krediet nog f 600.000,—. Op verzoek van en gelet op de ontwikkelingen bij het Katholiek Nieuwsblad besloten wij begin 1995 de voorwaarden van dit achtergestelde krediet zodanig te wijzigen dat de looptijd met ingang van 1 januari 1995 onbepaald zou zijn. Afsproken werd dat in de toekomst aflossingen dienen te worden verricht zodra en naar de mate waarin de exploitatie van het Katholiek Nieuwsblad daartoe ruimte biedt. Verder besloten wij dat het krediet eveneens per 1 januari 1995 renteloos zal zijn.¹⁶

2.4.4. *Nederlands Dagblad*

Inleiding · Nadat wij in 1990 het Nederlands Dagblad een subsidie hadden toegekend voor een reorganisatieonderzoek, verstrekten wij het blad in vervolg daarop begin 1992 een uitkering van f 2.500.000,— ten behoeve van een eenmalig reorganisatieproject, genaamd ND-2000.¹⁷ Het belangrijkste doel van dit project was te komen tot een vergroting van het

14. Deze beslissing dateert uit de tijd van voor de verzelfstandiging van het Bedrijfsfonds. Beslissingen werden voor 1 januari 1988 genomen door de minister van het toenmalige ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) op grond van een advies van de toenmalige Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers.

15. Zie hiervoor eerdere jaarverslagen van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

16. Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 20 van 27 januari 1995.

17. Zie hiervoor het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 2.2.2.

abonneebestand. Begin 1994 besloten wij het Nederlands Dagblad een vervolgsubsidie toe te kennen van f 680.000,-. Dit bedrag was bedoeld om in de jaren 1994 en 1995 het reorganisatieproject ND-2000 te kunnen voltooien.¹⁸ De vervolgsubsidie zou in twee tranches worden uitgekeerd.

In maart 1994 keerden wij de eerste tranche van f 450.000,- uit.

Nieuwe ontwikkelingen · Uitkering van de tweede tranche zou niet voor 1 maart 1995 plaatsvinden. Wij hadden in de steuntoekenning de uitkering van deze tranche bovendien afhankelijk gesteld van de vraag of het Nederlands Dagblad er in 1994/1995 in zou slagen vanuit de lezerskring of via derden zelf een steunbedrag van minimaal f 100.000,- aan te trekken. Nadat in maart 1995 gebleken was dat het Nederlands Dagblad ruimschoots aan deze voorwaarde had voldaan, besloten wij tot uitkering van de resterende f 230.000,-.

18. Zie hiervoor het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1994, paragraaf 2.2.2.

B HOOFDSTUK 3

**BIJDRAGEN OP AANVRAAG AAN
ONDERZOEKSPROJECTEN EN
GEZAMENLIJKE PROJECTEN
VAN PERSORGANEN**

- 3.1. Inleiding 41
- 3.2. Aanvragen 41
- 3.2.1. Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP):
project Krant in de Klas 42
- 3.3. Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten 43
- 3.3.1. SelDi BV: onderzoek ten behoeve van SelDi 43

3.1. **INLEIDING** De onderzoekstaak van het Bedrijfsfonds voor de Pers houdt in de eerste plaats in dat wij op grond van artikel 123 van de Mediawet onderzoek kunnen verrichten dan wel kunnen doen verrichten met betrekking tot het functioneren van de pers.

Naast de hierboven genoemde onderzoekstaak heeft het Bedrijfsfonds echter ook de bevoegdheid om aanvragen om financiering van onderzoek te behandelen. Dit betreft de mogelijkheid van financiële steun voor onderzoek dat in opdracht van derden wordt uitgevoerd. Twee onderzoeksvormen komen voor dergelijke steun met name in aanmerking, te weten:

- organisatieonderzoek, gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan (de artikelen 54 sub c en 57 van het Mediabesluit);
- onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel, voorzover het onderzoek past in de doelstellingen van het Bedrijfsfonds (de artikelen 54 sub d en 58 van het Mediabesluit).

Tenslotte kunnen wij, naast de bovengenoemde onderzoeksvormen, op grond van het Mediabesluit ook op aanvraag steun verlenen aan een gezamenlijk project van persorganen (de artikelen 54 sub b en 56 van het Mediabesluit).

3.2. *Aanvragen*

In het verslagjaar hebben wij in totaal zeven aanvragen om financiële steun ten behoeve van onderzoeksprojecten of gezamenlijke projecten van persorganen behandeld. Zes van deze aanvragen meenden wij niet te kunnen honoreren. In vier gevallen vonden wij dat het desbetreffende project te veel buiten het werkterrein van het Bedrijfsfonds was gelegen. In twee gevallen bleken de benodigde financiële middelen ook op andere wijze verkregen te kunnen worden. Nadat wij deze

zes aanvragers hadden meegedeeld dat wij voornemens waren hun aanvragen af te wijzen, besloten zij op grond daarvan hun aanvraag in te trekken.

De zevende aanvraag die wij in het verslagjaar behandelden, werd wel toegewezen. Deze aanvraag was afkomstig van de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) ten behoeve van een project van de onder deze vereniging vallende Stichting Krant in de Klas.

3.2.1. *Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP):*
project Krant in de Klas

Aanvraag · Eind augustus van het verslagjaar ontvingen wij een aanvraag van de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) voor een onderzoeksproject van de onder deze vereniging vallende Stichting Krant in de Klas. Deze stichting is erop gericht jongeren vertrouwd te maken met het lezen van kranten.

De aanvraag betrof een onderzoeksproject dat in twee fases zal worden uitgevoerd. In de eerste fase zullen experimenten worden bedacht en kleinschalig worden uitgetest op verschillende groepen jongeren. Na deze eerste fase zullen een aantal experimenten worden geselecteerd waarvan men verwacht dat deze invloed zullen hebben op het krantleesgedrag van jongeren. In de tweede fase van het onderzoek zal de mate van invloed van de geselecteerde experimenten onderzocht worden en zal bekeken worden hoe die invloed vergroot kan worden.

Beslissing · Na enige gesprekken met de aanvrager gevoerd te hebben, besloten wij in januari 1996 een financiële bijdrage te leveren ten behoeve het onderzoek. Wij deelden de aanvrager mee bereid te zijn een bijdrage in de vorm van een uitkering te verstrekken ten bedrage van in totaal maximaal f 38.500,-. Dit bedrag betreft de helft van de kosten die gemoeid zijn met de eerste fase van het onderzoek. Wij verstrekten deze bijdrage onder de voorwaarde dat de andere helft van de kosten van de eerste fase door de bedrijfstak zelf zal worden bekostigd. Wij lieten de NDP verder weten dat een

eventuele aanvraag voor de tweede fase van het onderzoek te zijner tijd op eigen merites zal worden beoordeeld.

Wij baseerden onze beslissing op artikel 54 sub b en d van het Mediabesluit. In deze twee leden van dit artikel is de bevoegdheid van het Bedrijfsfonds geregeld financiële steun te verstrekken in de vorm van een uitkering respectievelijk voor gezamenlijke projecten van persorganen en voor onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstaking als geheel. Naar onze mening voldeed de eerste fase van het onderzoek van de Stichting Krant in de Klas aan de voorwaarden die in de artikelen 54, 56 en 58 van het Mediabesluit worden gesteld voor deze vormen van steunverlening.

19. Zie hiervoor het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1991, paragraaf 3.3.

20. Zie voor deze beslissing het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1993, paragraaf 3.2.2.

3.3. *Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten*

3.3.1. *SelDi BV: onderzoek ten behoeve van SelDi*

Inleiding · In een eerder jaarverslag vermeldde wij dat wij een krediet van oorspronkelijk f 300.000,— verstrekten aan Adviesbureau voor Uitgevers Jan Ligthart BV en Ingenieursbureau Syscom BV (die later gezamenlijk SelDi BV oprichtten) ten behoeve van het project SelDi (Selectieve Distributie).¹⁹ De steun was bedoeld voor onderzoek naar de ontwikkeling van een geautomatiseerd systeem voor selectieve distributie van dagbladen. Het project stelde zich ten doel een bijdrage te leveren aan het oplossen van de groeiende distributieproblematiek in de dagbladsector. In de eerste helft van 1993 besloten wij het eerder verstrekte krediet, op verzoek van de bedenkers van het SelDi-systeem, met f 185.000,— te verhogen. Dit bedrag was uitsluitend bedoeld voor bepaalde proefnemingen met SelDi.²⁰

In 1994 werd duidelijk dat SelDi veel minder snel dan de initiatiefnemers gehoopt hadden, geëxploiteerd zou kunnen worden. Bovendien bleek tijdens de experimenten met de SelDi dat grote aanpassingen in het hele project nodig waren om het in de praktijk goed te kunnen gebruiken. Dit alles leidde ertoe dat wij de initiatiefnemers op hun verzoek achtereenvolgens in februari 1994, oktober 1994 en tenslotte in april

1995 uitstel verleenden van de nakoming van hun uit het krediet voortvloeiende verplichtingen.

Nieuwe ontwikkelingen · In de loop van 1995 ontvingen wij van SelDi een verzoek om kwijtschelding van het gehele krediet van in totaal f 485.000,-. In september deelden wij SelDi mee dat wij besloten hadden over te gaan tot kwijtschelding. De reden hiervoor was dat gebleken was dat commerciële exploitatie van SelDi niet tot de mogelijkheden behoorde. Deze mogelijke commerciële exploitatie had ons indertijd tot het besluit gebracht voor het SelDi-project een krediet beschikbaar te stellen in plaats van een uitkering. Nu duidelijk was geworden dat de SelDi niet commercieel geëxploiteerd zou kunnen worden, leek het ons redelijk dit krediet kwijt te schelden, zodat wij materieel gezien toch alsnog een uitkering in plaats van een krediet voor dit project ter beschikking hadden gesteld.

Aan de kwijtschelding verbonden wij wel de voorwaarde dat de initiatiefnemers van SelDi ons vóór 31 december 1995 een rapportage zouden doen toekomen waarin de voor de bedrijfstak relevante gegevens en conclusies van het SelDi-project zouden zijn opgenomen.

Nadat wij de genoemde rapportage van SelDi hadden ontvangen en in orde hadden bevonden, gaven wij de Nationale Investeringsbank opdracht de kwijtschelding te formaliseren.

Uit de rapportage blijkt dat de oorspronkelijke opzet van het project om met behulp van een SelDi-computertje te komen tot een beter distributiesysteem weliswaar is mislukt, maar dat het project toch wel een aantal bevindingen heeft opgeleverd die van belang kunnen zijn in het kader van de distributieproblematiek. Zo is bijvoorbeeld gebleken dat de bezorgklachten gehalveerd kunnen worden door in plaats van mutatieformulieren, dagelijks complete actuele looplijsten aan de bezorgers te verstrekken.

Wij verzonden de SelDi-rapportage aan een aantal organisaties in de persbedrijfstak, alsmede aan een aantal bibliotheken, opdat deze rapportage openbaar toegankelijk zou zijn voor geïnteresseerden. Belangstellenden kunnen de rapportage tevens opvragen bij het secretariaat van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

B HOOFDSTUK 4

MEDIABELEID

4.1.	Inleiding	47
4.2.	Horizontale prijsbinding	49
4.2.1.	Inleiding	49
4.2.2.	Advies Bedrijfsfonds voor de Pers en conclusies	50
4.2.3.	Nieuwe ontwikkelingen	52
4.3.	Het bedreigde debat?!	52
4.3.1.	Inleiding	52
4.3.2.	Werkconferentie	53
4.3.3.	Nieuwe ontwikkelingen	54
4.4.	Werkingssfeer Bedrijfsfonds voor de Pers	55
4.5.	Onderzoek Rijksuniversiteit Limburg: Longitudinale studie naar de bedrijfstak voor de pers	55
4.6.	Lokale en regionale media	56
4.6.1.	Inleiding	56
4.6.2.	Notitie Liberalisering Mediawet	56

4.1. INLEIDING Reeds een aantal jaren is één van de eerste onderwerpen van dit vierde hoofdstuk van ons jaarverslag de 'toetsing van persfusies'. Sinds de komst van de Code voor Dagbladconcentraties, een zelfregulering van de dagbladuitgevers die begin 1994 door alle dagbladuitgevers werd ondertekend, is de discussie over dit onderwerp wel enigszins geluwd. In het verslagjaar werden de gemoederen rondom dit onderwerp echter wel weer even in beweging gebracht door de aankondiging dat PCM-uitgevers (uitgever van de Volkskrant, Trouw en Het Parool) van Elsevier de NDU (uitgever van onder andere het NRC-Handelsblad en het Algemeen Dagblad) zou overnemen. Het eveneens van de NDU afkomstige Brabants Nieuwsblad werd door VNU gekocht, die daarmee in Brabant de gehele regionale dagbladenmarkt in handen kreeg. Als gevolg van deze ontwikkelingen werd niet alleen de vraag opgeroepen in hoeverre de Code voor Dagbladconcentraties inderdaad zijn werk zou doen ingeval een overschrijding van het marktpercentage van 33 $\frac{1}{3}$ % zich voor zou doen, maar werd bovendien van verschillende zijden gepleit voor de invoering van een verplicht (wettelijk vastgelegd) redactiestatuut voor dagbladen. Een dergelijk redactiestatuut zou ervoor moeten zorgen dat de redacties direct betrokken zullen worden bij belangrijke beslissingen, zoals fusies met andere bladen.

Een ander belangrijk onderwerp voor de dagbladen in het afgelopen jaar was het verzoek van de uitgevers om ontheffing te verkrijgen van het verbod op horizontale prijsregelingen. Tussen de dagbladen bestaat een aantal prijsafspraken betreffende onder andere abonnements- en advertentietarieven. Op grond van een generieke onverbindendverklaring uit hoofde van de Wet Economische Mededinging zijn dergelijke prijsregelingen inmiddels echter verboden, tenzij ontheffing wordt verleend. De uitgevers hebben, zoals gezegd, een verzoek

hiertoe ingediend. De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) en de minister van Economische Zaken (EZ) verzochten daarop het Bedrijfsfonds begin 1995 een advies over deze materie uit te brengen, alvorens een advies gevraagd zou worden aan de Commissie Economische Mededinging. Medio juni 1995 brachten wij ons advies hierover uit.

In ons jaarverslag over 1991 bespraken wij het beleidsessay 'Tussen krantebedrijf en mediaconcern' dat was voortgevloeid uit een oriëntatiereis in de Verenigde Staten en Japan die door een delegatie van ons bestuur was gemaakt om nieuwe ontwikkelingen in de persbedrijfstaking te signaleren.²¹ Eind 1993 besloten wij dit beleidsessay te actualiseren. Daartoe ondernam dezelfde delegatie uit ons bestuur een nieuwe reis naar de Verenigde Staten. Bovendien besloten wij om in het kader van en ter voorbereiding op een nieuw beleidsessay een symposium te houden waarop deskundigen van gedachten zouden kunnen wisselen over een aantal vragen betreffende de toekomst van de krant in Nederland. Dit symposium vond in het verslagjaar op 15 maart plaats. Ter gelegenheid van dit symposium brachten wij een publikatie uit getiteld 'Het bedreigde debat?'.²²

In een brief van 23 december 1992 had de toenmalige minister D'Ancona van WVC haar visie op het persbeleid van de komende jaren reeds neergelegd. In die brief waren een aantal voor de pers, en dus voor het Bedrijfsfonds, belangrijke onderwerpen aan de orde gesteld, zoals de Compensatieregeling voor Dagbladen en de werkingssfeer van ons fonds. Hoewel in een vergadering van de minister met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur op 1 november 1993 reeds duidelijk was geworden dat de kamerleden het in grote lijnen eens waren met de plannen van de minister, kwam ook in 1995 nog steeds geen regelgeving tot stand die leidde tot uitvoering van die plannen. Het betreft hier in de eerste plaats een nieuwe regeling van de Compensatieregeling voor Dagbladen²³ en in de tweede plaats een verbreding van de werkingssfeer van het fonds naar nieuwe week- en maandbladen. Bij het schrijven van dit jaarverslag, begin 1996, leek er echter eindelijk enig zicht te komen op nieuwe wettelijke

21. Zie voor deze bespreking het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1991, paragraaf 4.7.

22. Zie voor een titelbeschrijving van deze publikatie de achterin dit jaarverslag geplaatste lijst van publikaties van het Bedrijfsfonds.

23. Zie hiervoor hoofdstuk 1 van het B-gedeelte van dit jaarverslag.

regelingen voor deze onderwerpen.

Behalve de hierboven genoemde onderwerpen, zal in dit hoofdstuk ook aandacht worden besteed aan twee andere onderwerpen. Het eerste onderwerp betreft een onderzoek naar de succes- en faalkansen in de persbedrijfstak, dat in onze opdracht wordt uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Limburg. Het tweede onderwerp betreft de lokale en regionale media. Op 1 januari 1996 zou de tijdelijke regeling aflopen die gold voor lokale en regionale omroepreclame. Voor die datum moest derhalve een nieuwe regeling tot stand komen voor commerciële activiteiten bij niet-landelijke omroep. Op 26 juni 1995 bood staatssecretaris Nuis van Ockenwilde de Tweede Kamer een notitie aan over de liberalisering van de Mediawet, waarin onder andere ook de toekomst werd geschetst voor de commerciële niet-landelijke omroep. Een belangrijk punt hierbij was, zo bleek uit de notitie, dat uitgevers voortaan de kans krijgen om dergelijke omroep zelf aan te bieden. In de uitgangspuntennotitie voor het cultuurbeleid getiteld 'Pantser of Ruggegraat', die op 13 juli 1995 door de staatssecretaris aan de Tweede Kamer werd aangeboden, werd deze lijn voor de toekomst nogmaals herhaald. Op 5 december 1995 keurde de Tweede Kamer het wetsvoorstel goed waarin de 'liberalisering' van het lokale en regionale omroepbeleid werd vastgelegd. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaan wij nader in op deze liberalisering van de Mediawet.

4.2. *Horizontale prijsbinding*

- 4.2.1. *Inleiding* · Op 1 juli 1993 trad het Besluit Horizontale Prijsbinding in werking. Dit besluit hield in dat met ingang van diezelfde datum collectieve prijsafspraken onverbindend werden verklaard, tenzij ontheffing zou worden verleend van het verbod op dergelijke afspraken. De Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) verzocht, met een brief van 29 juni 1993, om ontheffing van deze bepaling. De NDP motiveerde zijn verzoek met het argument dat de kanalisering van prijsconcurrentie tussen de dagbladen (en dus het laten bestaan van de bestaande prijsafspraken) naar verwachting

een positieve invloed heeft op het realiseren van een economisch zo gezond mogelijke bedrijfstak. Dit laatste is de belangrijkste voorwaarde voor het realiseren door de overheid van het behoud van de pluriformiteit van de pers, aldus de NDP in zijn aan de minister van Economische Zaken gerichte ontheffingsverzoek.

De minister van Economische Zaken (EZ) en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) besloten het Bedrijfsfonds voor de Pers om advies te vragen betreffende dit ontheffingsverzoek, alvorens het genoemde verzoek de gebruikelijke behandeling te laten ondergaan bij de Commissie Economische Mededinging. De vraagstelling van deze adviesaanvraag luidde als volgt:

‘In hoeverre dragen de diverse prijsregelingen bij aan het in stand houden van de pluriformiteit van de pers?’

4.2.2. *Advies Bedrijfsfonds voor de Pers en conclusies* · Op 23 juni 1995 brachtten wij ons ‘Advies inzake de horizontale prijsafspraken in de persbedrijfstak’ uit aan de minister van EZ en de staatssecretaris van OCenW. Bij de voorbereiding van dit advies betrokken wij, behalve de door de beide ministeries geformuleerde vraagstelling, ook nog twee andere vraagpunten, te weten:

- hoe reageren individuele dagbladuitgevers op wijzigingen in de bestaande prijsverhoudingen in de bedrijfstak (dit wat betreft de aanbodzijde); en
- hoe reageert de individuele consument op dergelijke wijzigingen (dit wat betreft de vraagzijde).

Ten behoeve van de beantwoording van de gestelde vragen werd in onze opdracht nader onderzoek ingesteld. Dat nader onderzoek resulteerde in twee rapportages. Het eerste onderzoek, resulterend in het rapport ‘Horizontale prijsregelingen en de pluriformiteit van de dagbladpers’, werd verricht door prof. dr. ing. F.A.J. van den Bosch, hoogleraar bij de Faculteit Bedrijfskunde, Vakgroep Strategie en Omgeving van de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Het tweede onderzoek werd verricht door de Faculteit der Economische Wetenschappen, vakgroep Bedrijfseconomie, Sectie Marktkunde en Marktonderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen. De

projectleiders van dit onderzoek, de heren dr. K.J. Alsem en prof. dr. P.S.H. Leeftang, rapporteerden hun onderzoek aan ons onder de titel 'De prijsgevoeligheid van dagbladen op de lezersmarkt'.

Mede op grond van de bovengenoemde onderzoeken concludeerden wij allereerst dat geen van de betrokken marktpartijen baat lijkt te hebben bij een meer offensieve strategie bij het bepalen van de prijs, indien het verzoek om ontheffing van het Besluit Horizontale Prijsbinding niet zou worden ingewilligd. Daar tegenover zou, met name door de grotere financieel meer draagkrachtige concerns, in deelmarkten, in bepaalde regio's een versterkte prijsconcurrentie kunnen worden geschapen. Een dergelijke handelwijze zou vooral voor het in zo'n regio verschijnende regionale dagblad en ook voor de kleinere meer identiteitsgebonden dagbladen forse gevolgen kunnen hebben. Bovendien was het naar onze mening waarschijnlijk dat zo'n handelwijze gevolgd zou worden door andere concerns.

Ten tweede concludeerden wij dat het aannemelijk lijkt dat indien zich een situatie van verscherpte prijsconcurrentie voordoet, de gevolgen voor de pluriformiteit mogelijk ernstig kunnen zijn. Een verheving van de concurrentie op basis van de prijs zal onvermijdelijk leiden tot druk op de rendementen en diensgevolge tot versnelde concentratieprocessen, zoals verdergaande clustering van dagbladtitels, titelfusies en ondernemingsconcentratie. Een dergelijke ontwikkeling zou bijna onvermijdelijk ook leiden tot verschraling van de bestaande pluriformiteit en tot een vermindering van het aantal zelfstandige dagbladen met een eigen hoofdredactie. In deze zin leveren, zo stelden wij in ons advies, de in de dagbladbedrijfstak bestaande horizontale prijsafspraken een bijdrage aan de instandhouding van de pluriformiteit van de pers.

Wij adviseerden dan ook het verzoek van de NDP om ontheffing van het Besluit Horizontale Prijsbinding in te willigen voorzover dit de prijsafspraken ten aanzien van de lezersmarkt betreft en de handhaving van deze afspraken mogelijk te maken. Dit advies had betrekking op de horizontale prijs-

afspraken die geldend zijn op de lezersmarkt, namelijk de bindende besluiten inzake collectieve abonnementsprijsverhogingen, gratis en gereduceerde abonnementen en het cadeau-stelsel. Wij concludeerden verder dat de in de bedrijfstak eveneens geldende onderlinge prijsregelingen op het gebied van de advertentiemarkt (het bindend besluit Collectieve Advertentieprijsverhogingen en de Regelen voor het Advertentiewezen) de verschillende op de markt opererende aanbieders een ruime mate van vrijheid bieden en ruimschoots mogelijkheden openlaten tot een sterk gedifferentieerd en onderling verschillend prijsbeleid. De bijdrage van deze regelingen aan de instandhouding van de pluriformiteit van de pers was naar onze mening dan ook moeilijker aan te tonen.

4.2.3. *Nieuwe ontwikkelingen* · Op het moment van schrijven van dit jaarverslag was de Commissie Economische Mededinging nog niet om advies gevraagd over het ontheffingsverzoek van de NDP. Het is daarom nog niet bekend of een of meerdere van de binnen de persbedrijfstak gemaakte prijsafspraken zal/zullen blijven bestaan. Wij komen hierop terug in ons volgende jaarverslag.

4.3. *Het bedreigde debat?!*

4.3.1. *Inleiding* · In ons jaarverslag over 1991 bespraken wij het beleidsessay 'Tussen krantebedrijf en mediaconcern'. Dat essay was voortgevloeid uit een oriëntatiereis in de Verenigde Staten en Japan die door een delegatie van ons bestuur was gemaakt om nieuwe ontwikkelingen in de persbedrijfstak te signaleren. In 1993 besloten wij dit beleidsessay te actualiseren. Met name doelden wij daarbij op de effecten van verschillende maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen binnen het medialandschap voor het vervullen van democratische functies door de pers en voor het functioneren van een overheidsorgaan als het Bedrijfsfonds voor de Pers. In het kader van de voorbereiding van dit essay voerde een delegatie van ons bestuur in 1994 opnieuw oriënterende gesprekken in de Verenigde Staten. Op voorstel van deze

delegatie besloten wij vervolgens eerst een werkconferentie te beleggen om de eigen bevindingen te toetsen en daarover in brede zin te discussiëren met deskundigen.

Deze werkconferentie vond plaats op 15 maart van het verslagjaar in Kasteel Oud-Wassenaar. Voor deze werkconferentie nodigden wij zo'n honderdvijftig-tal deskundigen uit uit de wereld van politiek, beleid, media, telecommunicatie en wetenschap. De conferentie werd georganiseerd onder de titel 'Het bedreigde debat?!: Pers, journalistiek en politiek in een elektronische tijd'.

4.3.2. *Werkconferentie*²⁴ · De dag van de werkconferentie was verdeeld in twee delen.

De ochtendsessie had als thema 'de pers in het elektronische tijdperk'. Daarbij werd onder meer stilgestaan bij strategische beleidskeuzen voor folio-uitgevers voor wat betreft inhoud, vormgeving, produktie, organisatie, en distributie van journalistieke informatieprodukten (printmedia en anderszins). Aan de orde kwam ook de vraag: welke elektronische ontwikkelingen bieden kansen respectievelijk bedreigingen voor het functioneren van de pers?

In de middagsessie stond het thema 'Het journalistieke antwoord' centraal. Hier kwam vooral de vraag aan de orde hoe de journalistiek zich op deze ontwikkelingen zou kunnen instellen en hoe zij kan bijdragen aan het vormgeven van onze democratische idealen in een elektronische tijd.

Deze verschillende benaderingen werden door diverse sprekers ingeleid. Onder hen de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heer A. Nuis, de heer K. Terry Dornbush, de Amerikaanse ambassadeur in ons land, en drie deskundigen op het gebied van (elektronische) kranten uit de Verenigde Staten. Allereerst was dit de heer Roger Fidler, toenmalig directeur van het Knight-Ridder Information Design Laboratory. Hij werkte daar aan de creatie van een elektronische krant in de vorm van een digitale flat panel display, een soort van 'digitale nieuwslei', waarop actuele informatie met (bewegende) beelden en tekst kon worden gebracht. Een tweede spreker was de heer Walter Bender, directeur van het 'News in the Future'-project,

24. Ter voorbereiding op de werkconferentie brachten wij een boekje uit onder de titel 'Het bedreigde debat?!: Een beleidspamflet over pers, journalistiek en democratie'. Zie voor de precieze titelbeschrijving van deze uitgave het achter in dit jaarverslag opgenomen overzicht van publikaties van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

verbonden aan The Media Laboratory van het Massachusetts Institute of Technology in Boston. Deze voert onderzoek uit naar de totstandkoming van een persoonlijk elektronisch informatiesysteem dat via de computer, op maat gemaakt, en met actuele informatie kan worden samengesteld. De derde spreker tenslotte was prof. Everette Dennis, executive director van The Freedom Forum Media Studies Center, verbonden aan de Columbia Universiteit van New York en auteur van diverse publikaties op het gebied van de consequenties van al deze ontwikkelingen voor de journalistieke functie en voor de vrijheid en verscheidenheid van uitingen.

Tijdens de dag kon via twaalf op Internet aangesloten computers, een directe verbinding tot stand gebracht worden met voorbeelden van elektronische kranten, vooral in de Verenigde Staten.

- 4.3.3. *Nieuwe ontwikkelingen* · In de tweede helft van het verslagjaar kwamen de ontwikkelingen op het gebied van elektronische kranten in een stroomversnelling. Inmiddels zijn er ook verschillende Nederlandse elektronische kranten op Internet te vinden. De ontwikkelingen op dit gebied volgen wij nauwlettend, niet in de laatste plaats omdat deze ontwikkelingen wijzigingen in de Mediawet wellicht noodzakelijk zullen maken. Een voorbeeld daarvan geeft het begrip 'persorgaan' in de Mediawet. Hoewel nergens in de wet een definitie van dit begrip te vinden is, blijkt uit de parlementaire geschiedenis van de totstandkoming van de wet dat men met 'persorgaan' indertijd gedrukte media voor ogen had. De nieuwe ontwikkelingen stellen ons echter voor vragen op dit gebied. Zoals de vraag of een elektronische krant niet ook als 'persorgaan' zou moeten worden beschouwd. En de vraag waar de in de ontstaanstijd van de Mediawet zo duidelijk te trekken grens tussen omroep en pers, op dit moment getrokken zou moeten worden. Vragen die wij zullen betrekken in een door ons waarschijnlijk in de tweede helft van 1996 uit te brengen nieuw beleidsessay. Onze eerstkomende publikatie op dit gebied zal echter een bundeling betreffen van de tijdens de werkconferentie uitgesproken lezingen en een samenvatting van de discussie hierover.

4.4. *Werkingssfeer Bedrijfsfonds voor de Pers*

In ons jaarverslag over 1990 vermeldden wij dat wij op 13 september 1990 een advies aan de toenmalige minister van WVC uitbrachten over de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers. In dat advies pleitten wij voor een uitbreiding van de werkingssfeer naar nieuwe week- en maandbladen.²⁵ Tot dusver is op grond van de Mediawet, behalve steunverlening aan reeds bestaande dag-, week- en maandbladen, steunverlening aan nieuwe persorganen alleen mogelijk in geval het nieuwe dagbladen betreft. Wij meenden dat uitbreiding van deze mogelijkheid naar bladen met een kleinere verschijningsfrequentie dan zesmaal per week, gewenst was.

De minister van WVC stelde in een brief van 23 december 1992 over het persbeleid, aan de Tweede Kamer voor ons advies te volgen en de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds te verruimen in bovengenoemde zin.²⁶ In het debat met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur hierover, dat gehouden werd op 1 november 1993, bleek dat een ruime kamermeerderheid akkoord was met de voorgestelde verruiming van de werkingssfeer.

Tot op heden is echter de wetswijziging die de bovengenoemde verruiming mogelijk moet maken, nog niet tot stand gekomen.

4.5. *Onderzoek Rijksuniversiteit Limburg:*

Longitudinale studie naar de bedrijfstak voor de pers

In augustus 1994 besloten wij de Economische Faculteit van de Rijksuniversiteit Limburg de opdracht te geven een langetermijnonderzoek uit te voeren naar factoren die het succes respectievelijk het falen verklaren van ondernemingen en van het management op het gebied van de pers in relatie tot politiek-maatschappelijke en economisch-technologische veranderingen.

De twee onderzoeksvragen die bij dit onderzoek centraal staan zijn:

1. Welke factoren typeren succesvolle respectievelijk succesarme ondernemingen (of kranten);

25. Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1990, paragraaf 5.6.

26. Zie voor een uitgebreidere weergave van de inhoud van deze notitie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1993, paragraaf 4.4.2.

2. Welke factoren verklaren het (gebrek aan) succes van het management van persbedrijven (of kranten).

De onderzoekers beogen een kwantitatieve geschiedschrijving te vervaardigen van de bedrijfstak op twee analyseniveaus: op het niveau van de individuele ondernemingen en op dat van (groepen van) managers.

De universiteit startte het onderzoek in januari 1995. De onderzoekers hielden ons van de voortgang van het onderzoek op de hoogte door middel van tussentijdse rapportages. In de loop van 1996 zullen wij de eindrapportage van dit onderzoek ontvangen. Op de inhoud en de resultaten van het onderzoek zullen wij terugkomen in ons volgende jaarverslag.

27. Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1991, paragraaf 4.4.

28. Zie voor een uitgebreidere uiteenzetting hierover het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1994, paragraaf 4.3.

4.6. *Lokale en regionale media*

4.6.1. *Inleiding* · In september 1991 kregen lokale en regionale omroepen, op grond van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMVB) voor het eerst de mogelijkheid om reclame uit te zenden.²⁷ In de genoemde AMVB werd voorgeschreven dat het uitzenden van reclame uitsluitend toegestaan was indien de betrokken omroep een overeenkomst had gesloten met een als zodanig door de desbetreffende gemeente erkende lokale of regionale uitgever. Oorspronkelijk gold deze regeling tot 1 januari 1994. De regeling werd echter verlengd tot 1 januari 1996.²⁸ Tot dat tijdstip deelden de uitgevers derhalve in de opbrengsten van de omroepreclames die op de lokale en regionale omroepen werden uitgezonden. Volgens een in juli 1993 verschenen notitie van de toenmalige minister van WVC zou na 1 januari 1996 commerciële niet-landelijke omroep mogelijk moeten worden, waarbij uitgevers de mogelijkheid gegeven zou worden daarin te participeren.

4.6.2. *Notitie Liberalisering Mediawet* · Op 26 juni van het verslagjaar zond de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heer Nuis, de notitie Liberalisering Mediawet aan de Tweede Kamer. Deze notitie handelde onder andere over de toekomst van lokale en regionale media. De notitie werd eind 1995 gevolgd door een wetsvoorstel dat op 5 december van het verslagjaar, met enige wijzigingen,

door de Tweede Kamer werd goedgekeurd. Op 2 april 1996 nam ook de Eerste Kamer het wetsvoorstel aan, waarna per 24 april 1996 de Mediawet werd gewijzigd. Hieronder wordt in het kort omschreven welke wijzigingen hebben plaatsgevonden.

Het bestaande verbod op niet-landelijke commerciële omroep komt te vervallen. In plaats van de verplichte overeenkomst, die de AMVB voorschreef, tussen lokale en regionale omroepen en de uitgevers over de verdeling van de omroepreclamegelden, zal in de toekomst juist sprake zijn van een strikte scheiding tussen publieke lokale/regionale omroep en commerciële lokale/regionale omroep. De lokale en regionale publieke omroepen zullen, net als de landelijke omroepen een (jaarlijks door de staatssecretaris van OCenW vast te stellen) percentage van de reclame-inkomsten gaan afdragen ten behoeve van het Bedrijfsfonds voor de Pers. De publieke niet-landelijke omroep mag niet meer dienstbaar zijn aan het maken van winst door derden. Uitgevers zullen eventueel zelf commerciële niet-landelijke omroep kunnen gaan bedrijven, of daarin kunnen gaan participeren. Voor uitzending van commerciële lokale of regionale omroep is echter wel toestemming van het Commissariaat voor de Media nodig. Deze toestemming wordt geweigerd indien de verzorger van de commerciële omroep tegelijkertijd meer dan de helft van de dagblad- en/of nieuwsbladmarkt in het gebied beheerst en er geen lokale publieke omroep is, waardoor pluriformiteit in de nieuwsvoorziening is gewaarborgd. Aan de verplichte samenwerking tussen de uitgevers en de omroepen, die vier jaar heeft geduurd, is met de invoering van dit duale bestel op niet-landelijk niveau derhalve een eind gekomen.

Om de publieke niet-landelijke omroep te versterken ten opzichte van de commerciële omroep op dat terrein, zijn een aantal maatregelen genomen. Zo zal samenwerking tussen de regionale en de landelijke publieke omroep worden gestimuleerd. Dit gebeurt door de invoering van de mogelijkheid van het brengen van regionaal nieuws uit de regio waar de kijker woont op de landelijke publieke omroep. Verder zullen gemeenten de mogelijkheid krijgen aan hun burgers een heffing op te leggen, vastgesteld voor een periode van vijf jaar, ten

behoefte van hun lokale publieke omroep. De Tweede Kamer heeft echter tevens een motie aangenomen die bepaalt dat het totaal van de omroepbijdragen niet mag stijgen. Een publieke bijdrage voor de regionale omroepen bestond er reeds in de vorm van de provinciale opslag die deel uitmaakt van de verplichte omroepbijdrage. Tenslotte zullen, op grond van een amendement in het wetsvoorstel door de Tweede Kamer, de lokale omroepen vrijgesteld worden van vennootschapsbelasting, mits zij hun publiekrechtelijke karakter behouden. Om tot deze belastingvrijstelling te komen is bepaald dat de bestuursleden van de lokale omroepen benoemd worden door de gemeentebesturen op voordracht van de lokale omroepen.

B HOOFDSTUK 5

FINANCIËLE MIDDELEN

5.1.	Inleiding	61
5.2.	Jaarrekening	64
5.3.	Accountantsverklaring	75

- 5.1. **INLEIDING** Voordat in dit hoofdstuk de jaarrekening van ons fonds over 1995 wordt gepresenteerd, geven wij eerst een overzicht van de bronnen van de financiële middelen van ons fonds en de wijze waarop wij over deze middelen beschikken.

Herkomst financiële middelen · De financiële middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn oorspronkelijk afkomstig uit de opbrengsten van de etherreclame. De eerste middelen verkregen wij in de vorm van dotaties in het kader van de etherreclame compensatie-uitkeringen die de pers ter beschikking werden gesteld in de periode 1967 tot en met 1973. Daarnaast ontvingen wij middelen uit de opbrengsten van een tijdelijke opslag van 5% op de tarieven van de etherreclame gedurende de jaren 1973 tot en met 1976.

In verband met de Compensatieregeling voor Dagbladen werden in de jaren 1983, 1985 en 1987 dotaties gedaan. In 1988 ontvingen wij eveneens een dotatie ten behoeve van de uitvoering van de in de vorige zin genoemde regeling, maar nu op grond van de op 1 januari van dat jaar in werking getreden Mediawet. Deze voor de Compensatieregeling ter beschikking gestelde middelen waren evenals voorheen afkomstig uit de opbrengsten van de etherreclame.

Naast deze dotaties uit het verleden hebben wij ook inkomsten uit rentebaten. Deze rentebaten worden voornamelijk ontvangen uit beleggingen en voor een klein deel uit kredieten, die wij in het kader van onze taken op het gebied van de individuele steunverlening kunnen verstrekken.

Financiële voeding sedert wijzing Mediawet in 1991 · Sedert een wetswijziging in 1991 bepaalt de Mediawet dat de voor cultuur verantwoordelijke bewindspersoon – dit is thans de staatssecretaris van OCenW – jaarlijks zal vaststellen welk percentage van de inkomsten uit reclameboodschappen van

zowel de Stichting Etherreclame als van de commerciële omroepinstellingen die op grond van de wet toestemming hebben verkregen, jaarlijks wordt uitgekeerd ten behoeve van ons fonds. Dit percentage zal niet hoger dan 4% zijn.

In april 1991 liet de minister van WVC ons weten het percentage voor de jaren 1991 en 1992 op 0 te stellen. De minister overwoog daarbij dat ons fonds vooralsnog over voldoende financiële middelen beschikte om zijn taak naar behoren te kunnen uitvoeren. In juli 1992 liet WVC-minister D'Ancona ons weten voor 1993 het percentage op 0 te handhaven. In september 1994 bevestigde de staatssecretaris van OCenW het eerder gemelde voornemen dat het voedingspercentage ook voor 1994 op 0 zou worden gesteld. Eind 1994 liet de staatssecretaris ons weten ook voor 1995 het voornemen te hebben geen additionele financiële middelen aan ons fonds ter beschikking te stellen. Ten aanzien van een eventuele terbeschikkingstelling in 1996 van aanvullende financiële middelen ten behoeve van de taakuitoefening van ons fonds, hebben wij onlangs vernomen dat staatssecretaris Nuis van OCenW voornemens is ook voor dit jaar geen additionele geldmiddelen ter beschikking te stellen. Zoals wij bij eerdere gelegenheden hierover reeds opmerkten²⁹, menen wij dat deze opstelling tot gevolg zal hebben dat de ruimte die het Bedrijfsfonds heeft om tegemoet te komen aan de problemen op het gebied van de pluriformiteit van de pers, te klein wordt. Dit zeker gelet op het feit dat de Tweede Kamer reeds in november 1993 besloot in te stemmen met voorstellen van de toenmalige minister van WVC, enerzijds met betrekking tot een verruiming van de mogelijkheden van het Bedrijfsfonds om steun te bieden voor nieuwe initiatieven op het gebied van de pers, en anderzijds ten aanzien van een verlenging van de werking van de Compensatieregeling voor Dagbladen met een periode van vier jaar. Mede met het oog daarop achten wij het noodzakelijk dat het niveau van de eigen middelen van het fonds voor het uitvoeren van zijn taken op een permanent niveau wordt gehouden, in de orde van grootte van circa f 50 miljoen.³⁰ Gelet op het eerder genoemde besluit van de Tweede Kamer om de werking van de Compensatieregeling voor Dagbladen

29. Zie onder meer ons jaarverslag over 1992, paragraaf 4.4, ons jaarverslag over 1993, paragraaf 5.1, en ons jaarverslag over 1994, eveneens paragraaf 5.1.

30. Zie hiervoor ook het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1994, paragraaf 5.1, pagina 66.

met vier jaar te verlengen, zullen ook in de komende jaren dotaties noodzakelijk blijken.

Financieel beheer · Als zelfstandig bestuursorgaan voert het Bedrijfsfonds zelfstandig het beheer over de financiële middelen, de uitgaven en de beleggingen etc. Over de wijze waarop wij ons gedurende het verslagjaar van deze taak hebben gekweten, geven wij nadere gegevens in de hierna volgende balans, de staat van baten en lasten en de toelichting op beide. Ter vergelijking zijn de cijfers over 1994 bijgevoegd.

Op grond van artikel 126 van de Mediawet behoeven onze jaarlijkse begroting en onze jaarrekening goedkeuring van de staatssecretaris van OCenw. Onze jaarrekeningen over 1994 en 1995 zijn conform de gemaakte afspraken ter goedkeuring voorgelegd aan de staatssecretaris. De begroting van ons fonds voor 1996 werd ten tijde van het afsluiten van dit jaarverslag goedgekeurd.

Nationale Investeringsbank (NIB) · De NIB fungeert reeds lang als intermediair bij de financiële steunverlening uit het fonds bij kredietverstrekking aan afzonderlijke persorganen. De bank stelt in overleg met ons kredietoffertes op, waarin de vorm en de voorwaarden van de financiële steunverlening zijn vastgelegd. De hieruit voortvloeiende kredietovereenkomst wordt dan ook tussen het desbetreffende persorgaan en de NIB namens ons afgesloten. De bank beheert voor ons de verstrekte kredieten, administreert de ontvangsten van aflossingen en rentebedragen, controleert als eerste of kredietvoorwaarden worden nageleefd en signaleert een eventueel in gebreke blijven van kredietnemers in dit opzicht. Met betrekking tot deze zaken voeren wij regelmatig overleg met de NIB.

Tevens stelt de bank in bepaalde gevallen en op ons verzoek een financieel-economisch onderzoek in bij persorganen die bij ons een aanvraag om financiële steun hebben ingediend. Voor een dergelijk onderzoek kunnen wij ons echter ook tot andere deskundigen wenden.

5.2. JAARREKENING

BALANS (in guldens)

31 12 1995	31 12 1994	ACTIVA
P.M.	P.M.	Inrichting en inventaris
		Belegde middelen
40.000.000	40.000.000	Leningen u/g
		Vorderingen
3.014.781	3.190.781	Steunverleningskredieten
2.645.717	2.646.601	Te vorderen interest
24.589	46.165	Vooruitbetaalde en te ontvangen bedragen
<u>5.685.087</u>	<u>5.883.547</u>	
299.951	286.492	Liquide middelen
<u>45.985.038</u>	<u>46.170.039</u>	

31 12 1995	31 12 1994
25.833.193	29.142.089
<u>1.448.279</u>	<u>-3.308.896</u>
27.281.472	25.833.193
2.105.031	3.190.781
<u>15.000.000</u>	<u>15.000.000</u>
17.105.031	18.190.781
486.000	-
457.288	731.666
<u>655.247</u>	<u>1.414.399</u>
1.112.535	2.146.065
<u>45.985.038</u>	<u>46.170.039</u>

PASSIVA

Vermogen

Vermogen begin boekjaar

Saldo boekjaar

Voorzieningen

Voorziening kredietverlening

Voorziening uitvoering Compensatie-
regeling voor Dagbladen

Verplichtingen uit hoofde van steunverleningskredieten

Kortlopende schulden

Bankkrediet

Overige schulden en overlopende passiva

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (in guldens)

1995	1994	BATEN
2.650.000	2.650.000	Interestbaten minus -lasten
13.014	98.195	Leningen u/g
-	5.406	Deposito's
27.692	-2.929	Uitstaande kredieten
		Overige
2.690.706	2.750.672	
26.643		LASTEN
		Steunverlening persorganen
		<i>Compensatieregeling voor Dagbladen</i>
		Onderzoek ten behoeve van
		- Compensatieregeling voor Dagbladen
		<i>Individuele steunverlening</i>
		Subsidies
		- Financiële steun t.b.v. persorganen
		- Financiële steun t.b.v. onderzoek
		in opdracht van derden
		Vorbereidings- en uitvoeringskosten
		Voorziening kredietverlening
195.300	2.911.500	
38.500	547.603	
233.800	3.459.103	
13.122	141.920	
-750	1.495.781	
246.172	5.096.804	
190.418	160.164	Onderzoekskosten
		Apparaatskosten
		Bestuurskosten
		Personeelskosten
		Bureaunkosten
		Algemene kosten
119.671	129.906	
387.739	370.038	
178.346	216.248	
93.438	86.408	
779.194	802.600	
1.448.279	-3.308.896	Saldo

TOELICHTING BIJ DE JAARREKENING 1995

Algemeen

Het Bedrijfsfonds voor de Pers is ingesteld op grond van artikel 123 van de Mediawet (Staatsblad 1987, nummer 249) welke is ingegaan op 1 januari 1988. De wet is sindsdien enige malen aan wijziging onderhevig geweest. De bepalingen in de Mediawet zijn nader uitgewerkt in het Mediabesluit (Staatsblad 1987, nummer 573). Het Fonds heeft rechtspersoonlijkheid.

Doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers is het bevorderen van de pluriformiteit van de pers voorzover die van belang is voor de informatie en opinievorming. Taken van het Bedrijfsfonds zijn onder andere het verlenen van financiële steun ten behoeve van persorganen en het verrichten dan wel doen verrichten van onderzoek met betrekking tot het functioneren van de pers. Als gevolg van de totstandkoming van het huidige kabinet is de verantwoordelijkheid voor het cultuur- en mediabeleid verschoven van de minister van WVC naar de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW).

De financiële steunverlening kan volgens de Mediawet en het Mediabesluit als volgt plaatsvinden:

- als steun aan afzonderlijke persorganen in de vorm van kredieten en kredietfaciliteiten ten behoeve van een project gericht op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode;
- als steun aan afzonderlijke persorganen in de vorm van een uitkering ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan indien het project niet op doeltreffende wijze kan worden uitgevoerd met behulp van een krediet of kredietfaciliteit;

- als steun in de vorm van een uitkering ten behoeve van dagbladen, waarvan de exploitatie in het jaar waarover steun wordt verleend verlieslijdend is geweest als gevolg van hun oplage en verspreidingspositie, de zogenaamde Compensatieregeling voor Dagbladen;
- als steun in de vorm van een uitkering voor gezamenlijke projecten van persorganen, gericht op structurele verbetering van de exploitatiepositie van die persorganen binnen een redelijke termijn;
- als steun in de vorm van een uitkering ten behoeve van organisatie-onderzoek gericht op de structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan;
- als steun in de vorm van een uitkering voor onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstaking als geheel, mits het onderzoek past in de doelstellingen van het Fonds.

Sedert het inwerkingtreden van de Mediawet op 1 januari 1988 bepaalde de minister van WVC jaarlijks of bedragen aan het Bedrijfsfonds voor de Pers ter beschikking werden gesteld ten behoeve van de financiële steunverlening door het Fonds. Eind 1991 is de Mediawet op een aantal punten gewijzigd in het kader van de Wet Landelijke Commerciële Omroep. Een aanpassing van de wijze van financiële voeding van het Bedrijfsfonds maakte deel uit van deze wetwijziging.

Bepaald is dat de minister van WVC, thans de staatssecretaris van OCenW, jaarlijks zal vaststellen welk percentage van de inkomsten van de Stichting Etherreclame en van de inkomsten van commerciële omroepinstellingen, die op grond van de wet toestemming hebben gekregen als bedoeld in artikel 71b van de Mediawet, wordt uitgekeerd ten behoeve van het Fonds. De wet bepaalt verder dat dit percentage niet hoger zal zijn dan 4%.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft in het verleden de voormalige minister van WVC bij verschillende gelegenheden ervan in kennis gesteld, dat naar zijn opvatting een jaarlijkse bijdrage van circa f 20 miljoen voor de uitvoering van de aan het Fonds bij wet opgedragen taken noodzakelijk wordt geacht. Voorts werd aangegeven dat voor het optimaal functioneren van het Bedrijfsfonds om meerdere redenen een eigen middelen niveau van circa f 50 miljoen wenselijk is.

Vanaf het jaar 1989 tot en met het jaar 1995 zijn voor het Bedrijfsfonds evenwel geen financiële middelen beschikbaar gekomen uit hoofde van de daartoe in de Mediawet getroffen regelingen, omdat naar het oordeel van de staatssecretaris, voorheen de minister, de financiële middelen, waarover het Fonds reeds beschikte, voldoende waren te achten voor de uitoefening van de functie van het Bedrijfsfonds in deze jaren. Inmiddels heeft de staatssecretaris van OCenW het bestuur van het Fonds laten weten het voornemen te hebben ook voor 1996 het voedingspercentage op nul te stellen.

Eind november 1993 discussieerde de toenmalige WVC-minister D'Ancona naar aanleiding van haar notitie van 23 december 1992 met de Vaste Commissie voor Welzijn en Cultuur van de Tweede Kamer over het persbeleid van de regering. In deze discussie kwam vast te staan dat de Kamer het pleidooi van de minister voor de tijdelijkheid van de Compensatieregeling ondersteunde. Reagerend op een verzoek van de Kamer sprak de minister de bereidheid uit na te gaan of er ten aanzien van die principiële tijdelijkheid een

hardheidsbepaling zou kunnen worden ingevoerd.

De Kamer stemde verder in met de voorstellen van de minister om de Compensatieregeling voor Dagbladen, waarvan de werking in een eerdere fase in afwachting van politieke besluitvorming was opgeschort, met een periode van vier jaar te verlengen. De Kamer besloot verder dat na de periode van vier jaar de werking van de steunmaatregelen van het Bedrijfsfonds zal worden geëvalueerd. In 1995 is bij het ministerie van OCenW aangevangen met de ambtelijke voorbereidingen voor de wijzigingen van de Mediawet en het Mediabesluit die voor een uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen overeenkomstig de besluitvorming in de Tweede Kamer noodzakelijk zijn.

In de eerder genoemde notitie van 23 december 1992 heeft de toenmalige WVC-minister voorstellen gedaan ten aanzien van een verruiming van de mogelijkheden van het Fonds op het gebied van steun aan nieuwe initiatieven. In deze brief zei de minister voorts voorstander te zijn van een verdere overdracht van bepaalde bevoegdheden aan het Bedrijfsfonds. Beide voorstellen zouden moeten leiden tot wijziging van de Mediawet. In de bespreking van eind november 1993 besloot de Tweede Kamer in te gaan op de voorstellen van de minister. Een voorstel tot wijziging van de Mediawet op de genoemde punten wordt voorbereid.

Op grond van de hiervoor toegelichte politieke besluitvorming is de in het verleden gevormde Voorziening uitvoering Compensatieregeling voor Dagbladen ongewijzigd gehandhaafd.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De activa en passiva zijn opgenomen voor de nominale waarde tenzij anders is vermeld. Ten laste van de Staat van Baten en Lasten worden voorzieningen gevormd voor te verrichten uitkeringen met betrekking tot de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Voor de ten laste van het boekjaar gebrachte uitkeringen wordt een overeenkomstig bedrag onttrokken aan de voorziening.

Uitkeringen aan persorganen uit hoofde van de steunverlening, die niet het karakter hebben van een kredietverlening, worden als last verantwoord in het verslagjaar waarin door het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers een besluit tot uitkering is genomen.

Op grond van de Mediawet kan individuele financiële steunverlening in de vorm van kredieten en kredietfaciliteiten aan persorganen onder andere plaatsvinden, indien de noodzakelijke steun niet of niet afdoende op andere wijze kan worden verkregen. Gezien de omvang van de kredietverlening en gelet

op de inherente risico's die voor het Bedrijfsfonds voor de Pers uit de wettelijke taak voortvloeien wordt een voorziening noodzakelijk geacht. Uit hoofde van de specifieke risico's in steunverleningskredieten wordt de voorziening kredietverlening individueel bepaald, rekening houdend met de overeengekomen kredietfaciliteiten ten aanzien van onder andere looptijd en voorwaardelijke rente- en terugbetalingsverplichtingen. De mutaties in deze voorziening worden in de Staat van Baten en Lasten verantwoord onder het hoofd 'Voorziening kredietverlening'.

Bij de kredietverlening aan persorganen is in het algemeen overeengekomen dat er rente over het verstrekte krediet moet worden voldaan. In sommige gevallen wordt gelijktijdig bepaald dat indien overigens aan de voorwaarden van het krediet wordt voldaan, de rente geheel of gedeeltelijk kan worden kwijtgescholden. Om deze reden worden rentebaten uit dezen hoofde eerst na ontvangst in de jaarrekening verwerkt.

De overige lasten en baten worden verantwoord in het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Balans

Inrichting en inventaris

Aanschaffingen worden in het jaar van aanschaf volledig afgeschreven. In 1995 is in verband hiermee f 4.117 als kosten verantwoord onder bureaunkosten.

31 12 1995 31 12 1994

Belegde middelen

Lening u/g

Dit betreft de volgende verstrekte onderhandse geldlening: 6,625% Staat der Nederlanden, looptijd 02 01 1989 tot 02 01 2002

40.000.000 40.000.000

Het aan de Staat der Nederlanden geleende bedrag bestaat uit vier leningen van f 10.000.000 elk. Tot zekerheid van een in 1995 aan het Fonds toegekende kredietfaciliteit is een lening van f 10.000.000 verpand. Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting onder het hoofd Kortlopende schulden.

Vorderingen

Steunverleningskredieten

1995 1994

3.190.781 3.390.781
909.000 –
1.085.000 –
– 200.000
3.014.781 3.190.781

Stand 1 januari
Bij: nieuwe kredieten
Af: afgeboekte kredieten
Af: ontvangen aflossingen
Stand 31 december

31 12 1995 31 12 1994

Te vorderen interest

2.642.740 2.642.740
2.977 3.672
– 189
2.645.717 2.646.601

Leningen u/g
Deposito's
Overige

31 12 1995 31 12 1994

Liquide middelen

299.951 286.492

Het saldo van de liquide middelen per 31 december 1995 bestaat uit de op de bankrekeningen beschikbare middelen.

1995	1994	Voorzieningen
3.190.781	1.695.000	<i>Voorziening kredietverlening</i>
-1.085.750	1.495.781	Stand 1 januari
<u>2.105.031</u>	<u>3.190.781</u>	Mutatie
		Stand 31 december

Voorziening uitvoering Compensatieregeling voor Dagbladen

Betreft de voorzieningen voor de te verrichten uitkeringen met betrekking tot de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Gedurende het boekjaar worden, indien nodig, de voor de uitvoering van de regelingen begrote bedragen ten laste van de staat van baten en lasten gedoteerd aan de voorziening. Onttrekkingen aan de voorziening vinden plaats bij door het bestuur van het Bedrijfsfonds genomen besluiten tot uitkering aan dagbladen.

Het saldo ultimo 1995 bedraagt ongewijzigd f 15 miljoen.

Verplichtingen uit hoofde van steunverleningskredieten

Hieronder zijn opgenomen de toegezegde kredieten welke onder de gestelde voorwaarden nog verstrekt zullen gaan worden.

31 12 1995	31 12 1994	Kortlopende schulden
<u>457.288</u>	<u>731.666</u>	<i>Bankkrediet</i>
		De specificatie luidt als volgt: F. van Lanschot Bankiers NV
		Door F. van Lanschot Bankiers NV is in 1994 een kredietfaciliteit in rekening-courant verleend groot f 7.000.000. Tot zekerheid hiervoor is verpand een onderhandse geldlening u/g Staat der Nederlanden groot f 10.000.000, looptijd 02 01 1989 tot 02 01 2002.

222.000	871.953	<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>
200.000	200.000	Uitkeringen uit hoofde van individuele steunverlening
2.865	25.000	Vorbereidings- en uitvoeringskosten
124.929	177.539	Compensatieregeling voor Dagbladen
105.453	139.907	Vorbereidings- en uitvoeringskosten
<u>655.247</u>	<u>1.414.399</u>	inzake individuele steunverlening
		Onderzoekskosten
		Overige

Staat van baten en lasten

Steunverlening persorganen

Compensatieregeling voor Dagbladen

De Compensatieregeling voor Dagbladen is in 1983 voor een periode van vijf jaren in werking getreden. Besloten is de regeling betrekking te laten hebben op de jaren 1981, 1982, 1983, 1985 en 1986. Daarna besloot de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur de regeling ook toe te passen over 1989. Het totaal van de uitkeringen voor elk van de genoemde jaren is daarbij vastgesteld op circa f 15.000.000. Overigens wordt verwezen naar de toelichting opgenomen onder het hoofd 'Algemeen'.

De specificatie per jaar van de uit dezen hoofde aan persorganen gedane uitkeringen over de jaren tot en met 1995 is als volgt:

15.000.000	1981
15.000.000	1982
14.211.765	1983
15.785.250	1985
15.000.000	1986
15.000.000	1989
<u>89.997.015</u>	

1995

Onderzoek t.b.v. Compensatieregeling voor
Dagbladen:
Economisch Instituut Tilburg, project
'Hardheidsclausule voor de Compensatieregeling
voor Dagbladen'
KPMG

19.035
7.608
<u>26.643</u>

1995

Individuele steunverlening

Subsidies

Financiële steun ten behoeve van persorganen:

	– Stichting De Bazuin ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van de exploitatie van de Bazuin
154.000	
	– Stichting Ostade Blade ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van de exploitatie van Nomen Nescio
41.300	
<u>195.300</u>	

Financiële steun ten behoeve van onderzoek
in opdracht van derden:

	– Vereniging De Nederlandse Dagbladpers ten behoeve van een onderzoek naar de effectiviteit van verschillende projecten waarmee de Stichting Krant in de Klas het krant-lezen van jongeren wil bevorderen
38.500	
<u>233.800</u>	

1995	1994	
		Vorbereidings- en uitvoeringskosten
-3.000	22.755	Onderzoekskosten individuele steunverlening
16.122	119.165	Beheerskosten uitstaande kredieten
<u>13.122</u>	<u>141.920</u>	

1995	Onderzoekskosten
134.143	Het Bedreigde Debat
49.150	Advies inzake horizontale prijsbinding Dagbladpers
-5.733	Opbrengst publikaties
12.858	Vorbereiding beleidsessay
<u>190.418</u>	

Accountantsverklaring

Wij hebben de jaarrekening 1995 van het Bedrijfsfonds voor de Pers te Den Haag gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van het Fonds.

Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Onze controle is verricht overeenkomstig algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een

beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van het gecontroleerde orgaan daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het gehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Wij zijn van oordeel dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het Fonds op 31 december 1995 en van het resultaat over 1995 en overigens in overeenstemming is met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en voldoet aan de bepalingen van de Mediawet en de daarbij behorende uitvoeringsregelingen.

Den Haag, 30 juli 1996

KPMG Accountants N.V.

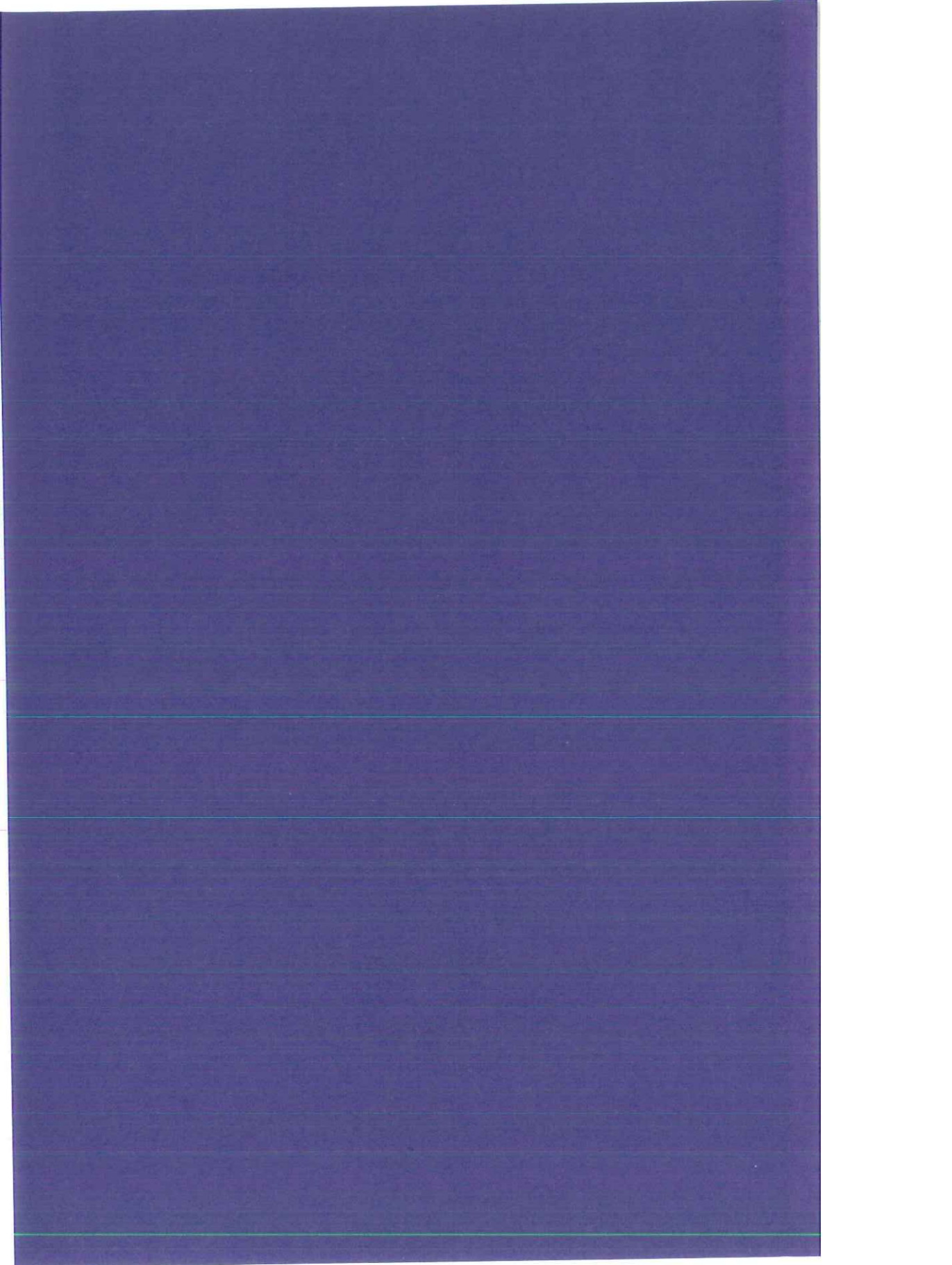


C APPENDIX

I	Ontwikkelingen in de pers 79
II	Overzicht van steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers door de jaren heen 89
III	Publikaties van het Bedrijfsfonds voor de Pers 95

C APPENDIX I

ONTWIKKELINGEN IN DE PERS



INLEIDING Reeds een aantal jaren nemen wij bij onze publikatie van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds een overzicht op met gegevens over ontwikkelingen in de pers. Aan het slot van dit jaarverslag wordt voortgegaan op deze inmiddels zes jaar gevolgde weg. De tabellen in deze appendix bij het jaarverslag over 1995 hebben, evenals het voorgaande jaar, slechts betrekking op de dagbladsector, de sector waarover de meeste gegevens voorhanden zijn.

De cijfers in de tabellen zijn geactualiseerd en geven aan welke ontwikkelingen in 1995 hebben plaatsgevonden. De cijfers over een aantal voorgaande jaren zijn opgenomen om de ontwikkelingen over een langere periode in beeld te brengen.

De cijfers geven een overzicht over de afgelopen jaren van aantallen en oplagen van dagbladen, van aantallen dagbladondernemingen, van marktaandelen van alle dagbladondernemingen, uitgedrukt als percentage van de totale oplage van alle dagbladen en tenslotte van de redactionele en de aanbiedersconcentratie. In de toelichtingen van de tabellen worden enkele tendensen gesignaleerd om het lezen van de tabellen te vergemakkelijken.

Tabel 1 In tabel 1 is het aantal dagbladen met een zelfstandige hoofdredactie en de oplagen van alle dagbladen weergegeven, waarbij een onderscheid is gemaakt naar de oriëntatie van de bladen, te weten: specialistisch, regionaal en landelijk.

Voor de berekening van de oplagecijfers is

grotendeels gebruikgemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco). Daarnaast is materiaal gebruikt van De Journalist van 15 december 1995.

De cijfers betreffende het aantal bladen met een zelfstandige hoofdredactie hebben betrekking op het einde van het kalenderjaar.

Het Cebuco-oplagecijfer voor 1995 (waarvan gebruik is gemaakt voor de oplagecijfers van alle dagbladen) is de som van het gemiddeld aantal abonnees van alle dagbladen in de maand september 1995 en de gemiddelde losse verkoop in de periode 1 juli 1994 tot en met 30 juni 1995. Voor de andere jaren is de berekeningsmethode analoog.

Dit jaar waren er van het Agrarisch Dagblad en van Cobouw geen betrouwbare oplagegegevens beschikbaar. Om de cijfers wel vergelijkbaar te laten zijn met voorgaande jaren was het noodzakelijk toch een oplage op te nemen. Zowel in tabel 1 als in tabel 3 op pagina 85 is er daarom voor gekozen de oplages van deze bladen ongewijzigd over te nemen van vorig jaar.

Toelichting In 1992 neemt het aantal regionale zelfstandige hoofdredacties af met twee, van 34 naar 32. In Noord-Holland worden de Typhoon en De Zaanlander samengevoegd tot het Dagblad Zaanstreek, een kopblad van de Alkmaarsche Courant.

Daarnaast vindt er binnen het Wegener Concern een groot aantal verschuivingen plaats. In Groningen zijn de Winschoter Courant en Dagblad de Noord-Ooster

TABEL 1 DAGBLADEN: AANTALLEN EN OPLAGEN

Aantal zelfstandige hoofddredacties	1995	1994	1993	1992	1991
specialistisch	4	4	4	4	4
regionaal	27	28	31	32	34
landelijk	8	8	8	8	8
Totaal	39	40	43	44	46
Betaalde oplagen					
specialistisch	96.006	97.331	96.194	95.178	93.760
regionaal	2.598.996	2.593.681	2.595.096	2.606.093	2.615.821
landelijk	2.098.513	2.101.908	2.078.474	2.033.017	2.023.860
Totaal	4.793.515	4.792.920	4.769.764	4.734.288	4.733.441
index totaal	101.27	101.26	100.77	100.02	100.00

opgegaan in het Gronings Dagblad, in Drente is de Drentse Courant ontstaan uit samenvoeging van de Emmer Courant en de Drentse en Asser Courant. In Gelderland zijn De Vallei en de Edese Courant (beide voormalige kopbladen) samengevoegd tot het Gelders Dagblad. Verder zijn de Tielse Courant (voorheen kopblad van de Nieuwe Apeldoornse Courant) en het Dagblad Rivierenland (voorheen een nieuwsblad) als kopbladen aan het Utrechts Nieuwsblad toegevoegd. Het netto-resultaat van deze 'ruil-verkaveling' is een vermindering van het aantal zelfstandige hoofddredacties met één. De totale vermindering komt zodoende op twee zelfstandige hoofddredacties.

In 1993 vermindert het aantal zelfstandige regionale hoofddredacties met één. Deze afname wordt veroorzaakt doordat Het Binnenhof ophoudt te bestaan als zelfstandige krant en wordt geïntegreerd in de Haagsche Courant. Het aantal zelfstandige landelijke en specialistische dagbladen blijft in 1993 gelijk.

In 1994 gebeurt er weer veel in de dag-

bladwereld. In dat jaar is er weer een afname van het aantal zelfstandige regionale dagbladen, en wel met drie.

Het Nieuwsblad uit Tilburg gaat in dit jaar op in het Brabants Dagblad. De titel verdwijnt en zorgt daardoor voor een afname van het aantal zelfstandige regionale dagbladen met één. Bij Wegener vindt in 1994 een totale reorganisatie plaats van een aantal dagbladen. Dit betreft de Apeldoornse Courant, de Arnhemse Courant en het Deventer Dagblad, alsmede vele al eerder in dit gebied tot kopblad geworden titels. Resultaat van de reorganisatie is dat er vier titels zijn overgebleven: Deventer Dagblad/Gelders Dagblad, Apeldoornse Courant/Gelders Dagblad, Arnhemse Courant/Gelders Dagblad en het Gelders Dagblad (overige edities). Deze titels hebben alle dezelfde hoofddredacteur. De reorganisatie zorgt er derhalve voor dat er van de drie in 1993 nog bestaande zelfstandige hoofddredacties, in 1994 nog één overblijft. Een afname van twee zelfstandige regionale redacties is derhalve het gevolg van deze reorganisatie.

Het aantal zelfstandige regionale hoofdredacties neemt zodoende in totaal af met drie. Er blijven nog 28 zelfstandige regionale hoofdredacties over en nog 40 zelfstandige hoofdredacties in het totaal.

In 1995 neemt het aantal zelfstandige regionale hoofdredacties wederom af, en wel met één: het Dagblad voor Noord-Limburg en De Limburger zijn per 1 januari 1996 samen opgegaan in Dagblad De Limburger. Deze afname is reeds in bovenstaande tabel verwerkt.

Reeds in 1994 werd besloten dat de Twentsche Courant en Dagblad Tubantia geleidelijk aan samen zullen gaan. Deze wijziging is echter nog niet in bovenstaande tabel opgenomen omdat dit samengaan formeel nog geen feit is.

Zowel in 1994 als in het verslagjaar 1995 zijn verder een aantal bladen tot andere concerns gaan behoren door fusies tussen uitgevers. Zo zijn in 1994 de Haagsche Courant en de Goudsche Courant onderdeel geworden van Wegener en is het Rotterdams Dagblad in eigendom gekomen van NDU. De Drentse Courant en het Groninger Dagblad, die van Wegener waren, zijn in 1994 overgegaan naar

de Noordelijke Dagbladen Combinatie, waartoe het Nieuwsblad van het Noorden reeds behoorde.

In 1995 kondigde Elsevier aan de NDU te zullen afstoten. Dit gebeurde door het Brabants Nieuwsblad te verkopen aan VNU en de andere tot de NDU behorende kranten (NRC-Handelsblad, Algemeen Dagblad, Rotterdams Dagblad, Rijn en Gouwe en De Dordtenaar) aan PCM-Holding.

Aangezien deze laatste wijzigingen slechts verschuivingen betekenen van kranten naar andere eigenaren, heeft dit geen gevolgen voor het aantal zelfstandige hoofdredacties van tabel 1.

Aan de oplagecijfers is duidelijk de stagnatie hiervan af te lezen. Dat de totale oplagecijfers vrijwel gelijkblijven is te danken aan de regionale dagbladen (waarvan de gezamenlijke oplage steeg), aangezien het totaalcijfer van de landelijke dagbladen een achteruitgang te zien geeft.

Tabel 2 In tabel 2 is het aantal zelfstandige dagbladondernemingen over de laatste vijf jaar weergegeven. De cijfers geven de stand van zaken weer aan het einde van de desbetreffende jaren. De cijfers van de alleen

TABEL 2 DAGBLADONDERNEMINGEN: AANTALLEN

Aantal zelfstandige ondernemingen	1995	1994	1993	1992	1991
alleen specialistisch	4	4	4	4	4
alleen regionaal	7	7	9	10	12
alleen landelijk	2	3	3	3	3
overig (combinaties)	2	2	2	2	2
Totaal	15	16	18	19	21

specialistische ondernemingen komen niet helemaal overeen met de cijfers in tabel 2 van ons jaarverslag over 1992. Dit komt doordat in 1992 en de jaren daarvoor de Staatscourant nog niet was meegenomen in de tabellen 2 en 3. Dat is in ons jaarverslag van 1993 voor het eerst wel gebeurd.

Toelichting In 1992 daalt het totale aantal ondernemingen van 21 naar 19. De afname is toe te schrijven aan twee fusies tussen regionale ondernemingen. Wegener Tijl ODC ontstaat uit de fusie tussen Wegener Tijl en ODC en uit de fusie tussen Damiate en de Verenigde Noordhollandse Dagbladen ontstaat de Hollandse Dagblad Combinatie.

In 1993 neemt het aantal alleen regionale ondernemingen af met één. Dit heeft te maken met de fusie tussen De Telegraaf Holding en de Hollandse Dagblad Combinatie, waarbij een regionale onderneming derhalve wordt opgenomen in een combinatieonderneming. Aangezien de Telegraaf Holding al een combinatieonderneming was, neemt het aantal combinatieondernemingen in 1993 niet toe.

In 1994 neemt het aantal alleen regionale ondernemingen nog verder af, en wel met twee. De eerste afname wordt veroorzaakt door de fusie tussen Wegener Tijl ODC en Sijthoff Pers. Beide ondernemingen waren voor de fusie alleen regionale ondernemingen. De tweede afname bij de alleen regionale ondernemingen is een direct gevolg van de eerste: Rotterdams Dagblad CV wordt in 1994 een onderdeel van NDU. NDU was en blijft ook na deze overname een combinatieonderneming. Door het opgaan van Rotterdams Dagblad CV in NDU en van Sijthoff Pers in Wegener neemt het aantal alleen regionale zelfstandige ondernemingen derhalve met twee af.

In het verslagjaar tenslotte nam het tota-

le aantal zelfstandige ondernemingen wederom af met één. Dit werd veroorzaakt door de overname door PCM-Holding van de NDU. Aangezien met de NDU ook een drietal regionale bladen overgingen naar PCM-Holding (te weten het Rotterdams Dagblad, de Rijn en Gouwe en De Dordtenaar) wordt PCM hiermee in plaats van een alleen landelijke uitgever een combinatieuitgever. Het aantal alleen landelijke uitgevers neemt dus af met één. Dat het aantal gecombineerde uitgevers hiermee toch niet tegelijkertijd toeneemt, komt doordat de NDU als combinatieuitgever uit de tabel verdwenen is. Het tot de NDU behorende Brabants Nieuwsblad ging over naar VNU. Dit laatste heeft echter geen invloed op de tabel, aangezien VNU al tot de alleen regionale uitgevers behoorde.

De hele periode van vijf jaar overziende, is de conclusie dat er in die tijd vijf zelfstandige regionale ondernemingen zijn verdwenen en één alleen landelijke onderneming. De totale afname van zelfstandige ondernemingen komt daarmee in vijf jaar tijd op zes.

Tabel 3 In tabel 3 gaven wij in het verleden de ontwikkelingen weer van de marktaandelen van de grootste tien dagbladondernemingen. Sinds vorig jaar is ervoor gekozen de ontwikkeling van de marktaandelen van alle ondernemingen weer te geven, aangezien het aantal overgebleven zelfstandige ondernemingen niet meer zo heel groot is. De rangorde is gebaseerd op de grootte van het marktaandeel dat de ondernemingen in 1995 hadden. De gegevens hebben steeds betrekking op de situatie aan het eind van het desbetreffende kalenderjaar. Als percentagebasis is de totale oplage binnen de dagbladsector genomen, i.e. inclusief specialistische bladen en niet bij de NDP aangesloten dagbladen. De opgegeven percentages over

TABEL 3

DAGBLADONDERNEMINGEN: MARKTAANDELEN
 (RANGORDE GEBASEERD OP 1995)

Uitgedrukt als percentage van de totale oplage van alle dagbladen

	1995	1994	1993	1992	1991
PCM-Holding	30,21	—	—	—	—
Perscombinatie	—	12,15	12,10	11,98	11,90
Nederlandse Dagbladunie	—	19,45	16,87	16,52	16,50
Rotterdams Dagblad CV (ACR)	—	—	2,46	2,45	2,45
Holdingmij De Telegraaf	24,13	24,00	23,93	18,30	18,22
Hollandse Dagblad Combinatie	—	—	—	5,51	—
Verenigde NH Dagbladen	—	—	—	—	2,74
Damiate Holding BV	—	—	—	—	2,92
VNU-Dagbladengroep	17,53	16,28	16,28	16,29	16,27
Wegener Tijl ODC	14,58	14,56	12,62	12,78	—
Wegener Tijl	—	—	—	—	6,94
Oostelijke Dagbl. Combinatie	—	—	—	—	5,79
Sijthoff Pers	—	—	3,55	4,00	4,19
Noordelijke Dagbl. Combinatie	6,68	6,68	5,32	5,32	5,30
Prov. Zeeuwse Courant NV	1,30	1,30	1,31	1,33	1,32
Reformatorisch Dagblad	1,18	1,16	1,16	1,13	1,12
De Gooi- en Eemlander	1,10	1,10	1,11	1,12	1,14
H. Sijthoff's Financiële Dagbl. BV	0,87	0,87	0,84	0,83	0,80
Nederlandse Dagbl. Stichting	0,62	0,60	0,58	0,56	0,54
Uitg. Agrarisch Dagblad (d.i. Misset)	0,53	0,54	0,54	0,54	0,53
Prov. Persveren. voor Friesland	0,44	0,46	0,47	0,47	0,48
Uitg. Cobouw (d.i. Ten Hagen, Kluwer)	0,33	0,33	0,33	0,34	0,35
Staatsdrukkerij en uitgeverij	0,27	0,30	0,31	0,30	0,30
Barnev. Drukkerij en Uitg. (BDU)	0,23	0,22	0,22	0,22	0,22

1989 en 1990 verschillen licht van de tabel die wij in ons jaarverslag over 1992 publiceerden. Dit heeft te maken met het feit dat in eerdere tabellen bij de percenteerbasis over die jaren nog geen rekening was gehouden met de Staatscourant, aangezien deze krant niet in de cijfers was opgenomen. In de tabel in ons jaarverslag over 1993 is dit reeds gecorrigeerd voor de desbetreffende jaren.

Toelichting In 1995 veranderde er voor het eerst sinds vele jaren iets in de rangorde van de lijst van ondernemingen ten opzichte van 1994. Door de overname van het grootste deel van de NDU verkreeg PCM-Holding het grootste marktaandeel van dagbladen in Nederland, ten koste van de Telegraaf die

hiermee zijn koppositie verloor. Het marktaandeel van ruim 30% dat PCM nu heeft, bleef echter nog onder de grens van de Code voor Dagbladconcentraties. Op grond van deze Code is vanaf een percentage van $33\frac{1}{3}\%$ toestemming nodig voor een fusie die het marktaandeel daarboven brengt. Het is overigens zo dat PCM met deze overname op de landelijke dagbladenmarkt wel een zeer hoog marktaandeel heeft bereikt. Dit percentage bedraagt namelijk 59,84.

Het marktaandeel van VNU is iets toegenomen doordat het Brabants Nieuwsblad uit de NDU is gelicht en is overgenomen door VNU. Behalve de verschuiving aan de kop en het feit dat er nu weer een speler van het toneel verdwenen is, is er voor het overige

TABEL 4 CONCENTRATIEMAATSTAVEN DAGBLADEN

Jaar	Redactionele concentratie		Aanbiedersconcentratie	
	in NE	index	in NE	index
1980	24.663	100.00	18.757	100.00
1981	24.274	98.43	18.450	98.36
1982	23.745	96.28	18.089	96.44
1983	24.582	99.67	17.864	95.24
1984	24.753	100.36	17.631	94.00
1985	24.771	100.44	18.083	96.41
1986	25.445	103.17	18.111	96.56
1987	25.164	102.03	18.011	96.02
1988	23.824	96.60	14.690	78.32
1989	23.741	96.26	14.627	77.98
1990	24.210	98.16	14.604	77.86
1991	23.669	95.97	14.277	76.12
1992	22.974	93.15	13.414	71.51
1993	22.697	92.03	11.065	59.00
1994	22.246	90.20	9.284	49.50
1995	22.038	89.36	6.833	36.43

weinig veranderd aan de onderlinge verhoudingen voor wat betreft de marktaandelen.

Het gezamenlijke marktaandeel van de grootste ondernemingen (d.i. ondernemingen die een marktaandeel van meer dan 5% hebben) bedroeg in 1994 93,12%. In 1995 bleef dit percentage ongeveer gelijk, namelijk 93,13%. Een groot verschil van 1995 ten opzichte van 1994 is echter wel dat dit percentage in 1994 het gezamenlijke marktaandeel van de zes grootste ondernemingen betrof, terwijl ditzelfde percentage in 1995 door nog maar vijf ondernemingen gezamenlijk wordt gevormd.

De twee grootste ondernemingen hebben dit jaar voor het eerst een marktaandeel van meer dan 50% bereikt (namelijk 54,34%).

Tabel 4 In tabel 4 worden de aanbiedersconcentratie en de redactionele concentratie in Number Equivalents weergegeven. De cijfers betreffen de stand van zaken aan het einde van het kalenderjaar. De cijfers van de aanbiedersconcentratie vanaf 1980 verschil-

len licht van de cijfers die wij gaven in ons jaarverslag over 1994. De oorzaak van deze verschillen is gelegen in kinderziektes in ons databestand. De trend echter die uit deze tabel naar voren komt is, gezien de geringe omvang van de verschillen, dezelfde als die wij voorgaande jaren signaleerden.

De twee maatstaven van concentratie geven een algemene indicatie van de mate waarin er sprake is van persconcentratie. Met redactionele concentratie wordt concentratie op dagbladniveau bedoeld, met aanbiedersconcentratie concentratie op het niveau van de onderneming.

De mate van concentratie wordt uitgedrukt in Number Equivalents (NE). De exacte betekenis hiervan is beschreven in 'Persconcentratie in Nederland' (J.A. de Ridder; 1984; Amsterdam: VU-Uitgeverij; p. 47-48). De wijze waarop in deze appendix concentratie wordt berekend is vereenvoudigd ten opzichte van die waarop dat eerder gebeurde in het boek van De Ridder en in de eerdere jaarverslagen van het fonds tot en met 1992.

Beide maatstaven worden uitgedrukt in aantallen, dat wil zeggen dat wanneer het cijfer daalt, er sprake is van een toename in concentratie en andersom. Om tot het 'aantal zelfstandige redacties' te komen wordt gewogen op basis van redactionele samenwerkingsverbanden. Voor de berekening van het 'aantal zelfstandige aanbieders' vindt weging plaats op grond van samenwerkingsverbanden en grootte van de ondernemingen.

Toelichting In de tabel wordt het beeld dat was weergegeven in onze eerdere jaarverslagen, bevestigd. Het aantal aanbieders loopt terug: het aantal naar zelfstandigheid en marktaandeel gewogen aanbieders daalde in 1994 reeds fors, tot bijna 9.3. Daarmee was het aantal gezakt tot onder de tien, terwijl dat aantal halverwege de jaren 70 nog ongeveer 20 bedroeg: derhalve een halvering in 20 jaar. In het verslagjaar zette deze daling fors door naar ruim 6.8.

De redactionele concentratie, het aantal naar zelfstandigheid gewogen dagbladen, daalde minder spectaculair. In 1994 was de daling slechts 0.5, terwijl er toch in dat jaar drie 'zelfstandige dagbladen' verdwenen.

Dit heeft te maken met het feit dat bij de verdwenen zelfstandige dagbladen al eerder sprake was van samenwerking, terwijl bovendien het hebben van één hoofdredacteur (het criterium voor beëindiging van de zelfstandigheid) in termen van redactionele concentratie niet direct hetzelfde is als het 'opheffen' van het blad. In de maat voor redactionele concentratie worden allerlei verschillende vormen van samenwerking meegenomen die verschillend worden gewogen. Als twee bladen een gemeenschappelijke redacteur in het buitenland hebben, betekent dat een minder grote aantasting van de mate van zelfstandigheid dan wanneer er sprake is van samenwerking op het gebied van buitenlands en binnenlands nieuws. Aangezien er dus als het ware sprake is van een glijdende schaal, zal de in een bepaald jaar geregistreerde verandering altijd relatief klein zijn. In 1995 daalde de redactionele concentratie met ruim 0.2. Ook in het verslagjaar is derhalve de daling van het aantal naar zelfstandigheid gewogen dagbladen gelukkig sterk achtergebleven bij de daling van het aantal naar zelfstandigheid en marktaandeel gewogen aanbieders.

C APPENDIX II

OVERZICHT VAN STEUNVERLENING
DOOR HET BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS
DOOR DE JAREN HEEN

STEUNVERLENING AAN AFZONDERLIJKE PERSORGANEN³¹

Naam	Vorm	Bedrag in guldens	Datum	Opmerking
ACR: Vrije Volk en Rotterdams Nieuwsblad	uitkering	400.000,-	05 07 89	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van Avondbladen Combinatie Rotterdam (ACR)
ACR: Vrije Volk en Rotterdams Nieuwsblad	uitkering	183.333,-	11 02 89	ten behoeve van organisatieonderzoek; dagbladen in 1991 opgeheven en opgegaan in Rotterdams Dagblad
Bazuin (De)	uitkering	154.000,-	10 08 95	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Bijeen	uitkering	58.000,-	19 08 93	ten behoeve van een organisatieonderzoek; hiervan is f 50.217,- uitgekeerd
Bijeen	uitkering	350.000,-	07 06 94	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Bladeren	uitkering	40.000,-	20 10 80	door de minister verstrekte garantie in afwachting van een beslissing die uiteindelijk negatief uitviel; blad in 1980 opgeheven
Bolswaards Nieuwsblad	uitkering	73.000,-	30 12 91	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Drontens Nieuwsblad	uitkering	118.500,-	01 06 94	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Friesch Dagblad	uitkering	50.000,-	14 06 93	ten behoeve van een organisatieonderzoek; uitgekeerde bedrag f 46.334,-
Friesch Dagblad	uitkering	1.445.000,-	29 08 94	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Frysk en Frij	uitkering	450.000,-	30 11 88	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Furore	uitkering	80.000,-	15 02 93	ten behoeve van een organisatieonderzoek; exploitatie van het blad in augustus 1993 gestaakt
GAYKrant (De)	krediet	150.000,-	02 10 92	ten behoeve van advertentiecampagne en moderni- sering lay-out; krediet in 1994 geheel afgelost
Gecombineerde (Nieuws- blad De)	krediet	300.000,-	17 09 84	krediet geheel afgelost
Groene Amsterdammer (De)	uitkering	200.000,-	26 04 85	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Groene Amsterdammer (De)	krediet	465.000,-	20 02 87	in 1991 verlenging van rente- en aflossingsvrije periode verleend tot april 1995; in 1995 verlenging van deze periode verleend tot na de aflossing van het nieuwe krediet
Groene Amsterdammer (De)	krediet	909.000,-	04 05 95	ten behoeve van onder andere een promotieproject
HN-Magazine	uitkering	330.000,-	24 09 93	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Haagse Post	krediet	1.800.000,-	18 12 74	waarvan na partiële kwijtschelding nog uitstaat circa f 1 mln.; inmiddels omgezet in royalty-overeenkomst; HP in 1990 opgeheven en opgegaan in weekblad HP/De Tijd
Haber (Turks-Neder- landse Weekkrant)	uitkering	200.000,-	15 01 85	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Haber (Turks-Neder- landse Weekkrant)	krediet	75.000,-	15 01 85	krediet afgeboekt wegens faillissement blad in 1986
Katholiek Nieuwsblad	krediet	650.000,-	07 02 85	in 1990 verlenging van rente- en aflossingsvrije periode verleend tot eind oktober 1992; in 1993 nogmaals ver- lenging gekregen tot 1 januari 1994; in september 1994 is f 50.000,- afgelost; per 1 januari 1995 is de looptijd van het krediet onbepaald geworden.

31. Begin 1994 zegden wij, in een bezwaarschriftprocedure na een oorspronkelijke afwijzing, Malmberg BV een subsidie toe van f 250.000,- ten behoeve van de door deze vennootschap uitgegeven bladen Reflector en Blikopener. Nadat de minister van WVC onze beslissing had geschorst, trok Malmberg de aanvraag alsnog in. Daarop trokken wij ook onze beslissing hierover in. Zie voor nadere informatie de paragrafen 2.2.1 en 2.3.3 van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1994.

STEUNVERLENING AAN AFZONDERLIJKE PERSORGANEN

Naam	Vorm	Bedrag in guldens	Datum	Opmerking
Krant op Zondag (De)	krediet	4.000.000,-	11 07 91	ter medefinanciering van beleidsplan; blad in 1992 opgeheven; ca. f 215.000,- terugontvangen
Nederlands Dagblad	uitkering	100.000,-	09 10 90	ten behoeve van organisatieonderzoek
Nederlands Dagblad	uitkering	2.500.000,-	23 01 92	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Nederlands Dagblad	uitkering	680.000,-	06 01 94	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; aanvulling op eerdere uitkering
Nieuw Israelietisch Weekblad	krediet	100.000,-	31 08 76	krediet inmiddels geheel afgelost
Nieuwe Bèta	uitkering	111.000,-	07 12 89	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1991 opgeheven en opgegaan in Milieu Magazine
Nieuwe Bèta	krediet	250.000,-	07 12 89	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1991 opgeheven en opgegaan in Milieu Magazine
Nieuwe Bèta	krediet	120.000,-	08 02 91	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1991 opgeheven en opgegaan in Milieu Magazine
Nieuwe Linie (De)	krediet	683.000,-	14 03 80	inmiddels kwijtscholden i.v.m. opheffing blad in 1982
Nomen Nescio (Ravage)	uitkering	41.300,-	15 06 95	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Primeur (Weekbladpers)	uitkering	500.000,-	13 02 92	ten behoeve van eenmalige reorganisatie van publicitaire activiteiten
Primeur (Wegener)	uitkering	1.000.000,-	23 03 94	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Streek (De)	krediet	85.000,-	01 07 77	f 12.910,- afgelost, restant kwijtscholden; weekblad in 1988 opgeheven
Suriname (Weekkrant)	uitkering	175.000,-	14 01 85	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Suriname (Weekkrant)	uitkering	83.000,-	07 10 88	ten behoeve van investering in zet- en printapparatuur
Suriname (Weekkrant)	krediet	150.000,-	14 02 90	ten behoeve van investering in aanvullende zet-apparatuur en ter medefinanciering van exploitatie
Suriname (Weekkrant)	krediet	600.000,-	28 10 92	(minus f 150.000,- aflossing krediet van 14 02 1990) ten behoeve van reorganisatie
Tijd (Dagblad De)	uitkering	350.000,-	10 01 74	besluit tot steunverlening genomen nog voordat Bedrijfsfondsbestuur functioneerde; dagblad in 1974 opgeheven en opgegaan in weekblad De Tijd
Tijd (Weekblad De)	uitkering	700.000,-	10 03 89	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1990 opgeheven en opgegaan in het weekblad HP/De Tijd
Trouw (Christelijke Pers)	krediet	9.100.000,-	22 10 74	besluit tot steunverlening genomen nog voordat Bedrijfsfondsbestuur functioneerde; krediet in 1986 vervroegd afgelost op basis van de contante waarde daarvan
Twentsche Courant	uitkering	62.500,-	29 12 92	ten behoeve van een marktonderzoek
Twentsche Courant/ Overijssels Dagblad	uitkering	45.000,-	15 02 84	ten behoeve van organisatieonderzoek
Vrije Volk (Het; weekeditie)	krediet	600.000,-	16 09 83	krediet geheel afgelost; weekeditie in 1990 opgeheven
Vrije Westfriese Krant	krediet	170.000,-	21 05 82	afgeboekt i.v.m. opheffing blad in 1984
Vrije (De)	uitkering	100.000,-	31 12 91	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Waarheid (De)	krediet	2.000.000,-	05 06 81	krediet in 1991 afgelost na gedeeltelijke kwijtschelding; dagblad in 1990 opgeheven en opgegaan in weekblad Forum; dit weekblad werd in 1991 opgeheven
Totaal toegekende steun aan afzonderlijke persorganen (uitkeringen + kredieten)		32.786.633,-		

BIJDRAGEN OP AANVRAAG AAN ONDERZOEKSPROJECTEN EN GEZAMENLIJKE PROJECTEN VAN PERSORGANEN

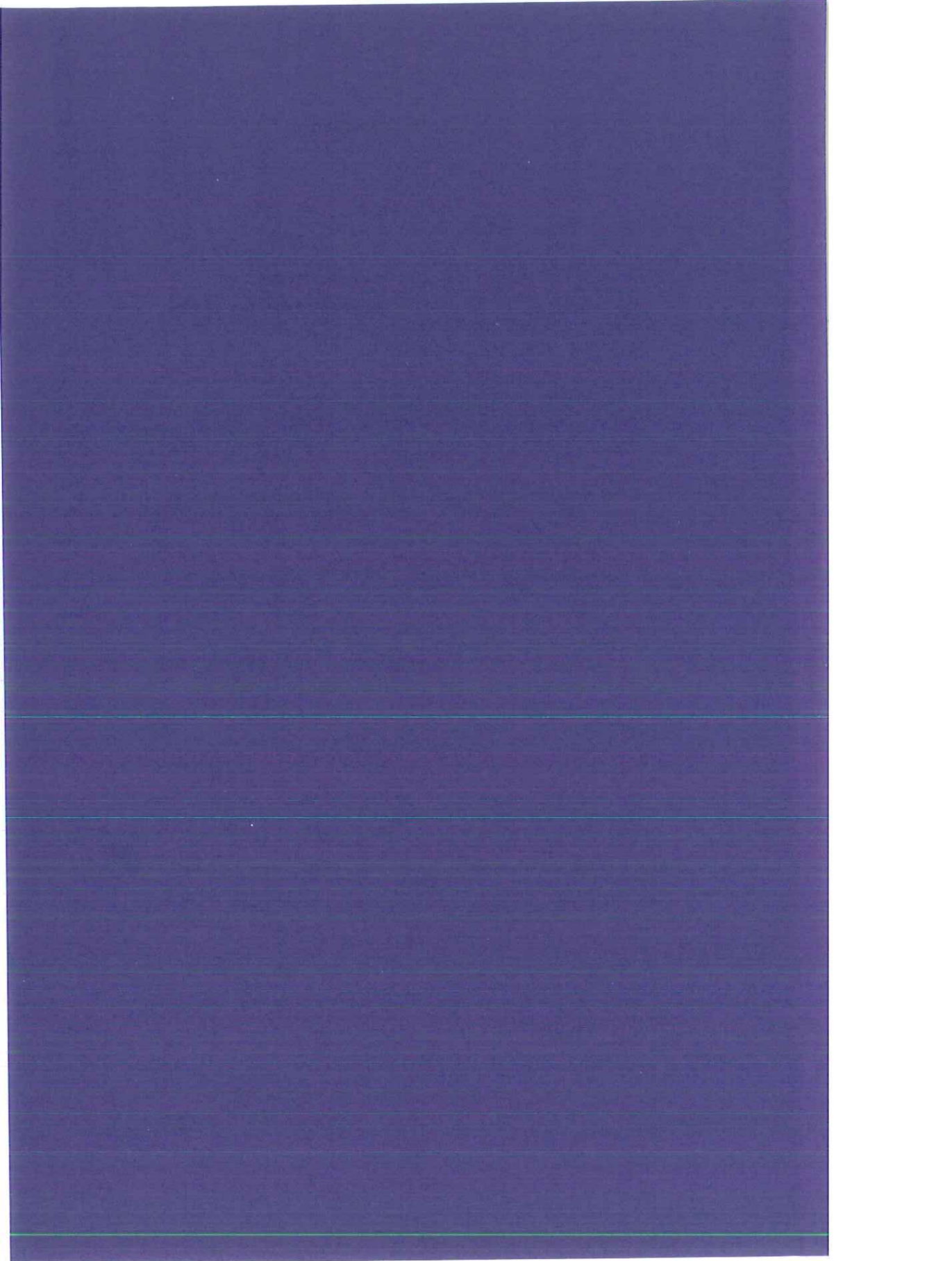
Naam	Vorm	Bedrag in guldens	Datum	Opmerking
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	125.000,-	06 06 83	ten behoeve van studieproject herpositionering dagblad als informatie- en advertentiemedium
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	77.895,-	05 07 88	ten behoeve van onderzoek naar relatie dagbladen en allochtone jongeren
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	89.250,-	05 06 92	ten behoeve van onderzoek naar de functie van dagbladen; uitgekeerd werd een bedrag van f 73.500,-; het Cebuco liet namelijk weten de resterende f 15.750,- niet meer te zullen declareren
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	263.250,-	13 05 93	ten behoeve van onderzoek naar standaardisatie en harmonisatie van dagbladen als advertentiemedia; hiervan is f 249.909,- uitgekeerd
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	300.000,-	25 04 94	ten behoeve van activiteiten ter verbetering van de positie van dagbladen op de advertentiemarkt
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	115.000,-	22 04 92	ten behoeve van onderzoek in het kader van de collectieve campagne 'De Dagbladbezorger'
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	27.500,-	24 05 93	ten behoeve van gemaakte kosten voor externe adviseur bij het ontwerpen van de Code voor Dagbladconcentraties
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	17.973,65	24 09 93	aanvullende financiering ten behoeve van gemaakte kosten voor externe adviseur bij het ontwerpen van de Code voor Dagbladconcentraties
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	202.500,-	25 04 94	ten behoeve van onderzoek in het kader van de collectieve vervolgcampagne 'De Dagbladbezorger 1994-1995'
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	38.500,-	12 01 96	ten behoeve van onderzoek voor het project Krant in de Klas
Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren	uitkering	58.444,-	23 03 94	ten behoeve van onderzoek naar de relatie tussen de journalist en de lezer
NNP (Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers)	uitkering	132.000,-	22 05 85	ten behoeve van een onderzoek naar de opzet van een systeem van bedrijfsvergelijkingen
NNP (Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers)	uitkering	15.000,-	03 05 91	ten behoeve van een kwalitatief vervolgonderzoek naar de financiële positie van nieuwsbladen
NNP (Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers)	uitkering	105.000,-	31 03 94	ten behoeve van het opzetten van een organisatie die cursussen zal organiseren
	uitkering	200.000,-	31 03 94	ten behoeve van onderzoek naar de functie van nieuwsbladen
Persinstituut (Het)	uitkering	24.500,-	21 11 90	ten behoeve van onderzoek naar inhoudelijke effecten van persconcentratie
Regionale Dagbladen in de randstad	uitkering	335.625,-	08 06 93	ten behoeve van onderzoek naar de positie van regionale dagbladen in de randstad
SelDi (Adviesbureau van Uitg. Jan Ligthart BV etc.)	krediet	300.000,-	12 12 91	ten behoeve van onderzoek naar ontwikkeling van geautomatiseerd systeem voor selectieve distributie van dagbladen
SelDi (Adviesbureau van Uitg. Jan Ligthart BV etc.)	krediet	185.000,-	10 05 93	aanvullend krediet ten behoeve van onderzoek naar ontwikkeling van geautomatiseerd systeem voor selectieve distributie van dagbladen
Totaal van toegekende bijdragen aan onderzoeksprojecten en gezamenlijke projecten van persorganen (uitkeringen + kredieten)		2.612.437,65		

STEUN VERLEEND IN HET KADER VAN DE COMPENSATIEREGELING VOOR DAGBLADEN (in guldens)

Naam	1981	1982	1983	1985	1986	1989
Almere (Dagblad v.)	0	0	0	0	88.975	117.768
Arnhemse Courant	1.899.000	839.250	1.152.750	1.294.572	1.159.399	943.420
Binnenhof (Het)	1.576.350	1.587.750	876.750	1.301.850	1.550.250	1.307.641
Dordtenaar (De)	0	0	0	400.161	356.746	0
Goudsche Courant	0	0	840.084	313.734	372.976	217.500
Leidsche Courant	701.423	670.441	859.631	799.364	635.712	496.633
Nieuwe Noordhollandse Courant	0	411.572	591.103	451.049	399.661	336.610
Nieuws v.d. Dag (Courant)	1.665.039	0	0	3.611.383	2.652.627	2.051.453
Parool (Het)	2.009.605	2.069.619	2.872.812	1.452.529	1.783.325	2.269.549
Rijn en Gouwe	0	468.000	386.250	711.828	629.084	0
Rotterdams Nieuwsblad	2.595.397	2.993.206	3.850.996	2.579.973	2.012.802	1.900.568
Trouw	3.405.750	4.171.058	1.249.500	1.117.500	1.989.000	3.194.743
Twentsche Courant	310.875	304.917	0	0	0	0
Vrije Volk (Het)	0	0	0	785.250	738.000	1.782.406
Waarheid (De)	836.561	796.086	999.581	561.420	219.656	0
Winschoter Courant	0	688.101	532.308	404.639	411.787	381.709
	15.000.000	15.000.000	14.211.765	15.785.252	15.000.000	15.000.000

C APPENDIX III

PUBLIKATIES VAN HET
BEDRIJFSFONDS VOOR DE PERS



Tot dusver verschenen in de serie 'Rapporten' van het Bedrijfsfonds voor de Pers

R1 *Toetsing van persfusies*, advies over de wenselijkheid en de mogelijkheden van wettelijke regelingen inzake persconcentratie d.d. 14 december 1988. Uitgave december 1989.

ISBN 90 346 215 61 | 92 pag. | f 27,-

R2 *Adviezen in 1989*. Adviezen van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1989, uitgebracht aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, over evaluatie compensatieregeling voor dagbladen, toetsing van persfusies, mediabeleid in komende kabinetsperiode, schets wetsvoorstel commerciële omroep en onderzoek concurrentieverhoudingen op de reclamemarkt. Uitgave september 1990.

ISBN 90 346 235 3 X | 96 pag. | f 24,95

R3 *Nader advies toetsing van persfusies*, advies d.d. 6 februari 1990. Uitgave februari 1990.

ISBN 90 346 218 98 | 40 pag. | f 12,50

R4 *Adviezen in 1990*. Adviezen van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1990, uitgebracht aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, over compensatieregeling voor dagbladen, media en alloctonen, reclame bij lokale en regionale omroep, landelijke commerciële omroep en steun aan nieuwe bladen. Uitgave januari 1991.

ISBN 90 346 247 22 | 120 pag. | f 28,50

R5 *Het Bedrijfsfonds voor de Pers: een evaluatie*. Advies over de evaluatie van het persbeleid, met bijzondere aandacht voor het Bedrijfsfonds d.d. 20 maart 1992. Uitgave maart 1992.

ISBN 90 JI8 94 41X | 124 pag. | f 29,50

Tot dusver verschenen in de serie 'Studies' van het Bedrijfsfonds voor de Pers

S1 *Bijlagen Toetsing van persfusies*, studies ten behoeve van het rapport van het Bedrijfsfonds voor de Pers over de wenselijkheid en de mogelijkheden van wettelijke regelingen inzake persconcentraties.

Drs. G.W. te Pas (Stichting 'Het Persinstituut'): Enkele aantekeningen over persconcentratie; mr. G.A.I. Schuijt (Instituut voor Informatierecht): Grenzen en mogelijkheden van een persfusiecontroleregeling; mr. A.P.J.M. van Loon (Instituut voor Informatierecht): Rechtsvergelijkend onderzoek fusie- en persfusiecontroleregelingen. Uitgave december 1989.

ISBN 90 346 218 20 | 166 pag. | f 35,-

S2 *De redactionele zelfstandigheid van dagbladen*, studie van de Stichting 'Het Persinstituut' ten behoeve van het Bedrijfsfonds voor de Pers over instrumenten ter meting en beoordeling van de zelfstandigheid van kranten. J.J. van Cuilenburg, K. Leeuw en G.W. te Pas: Communicatiewetenschappelijke aspecten; J.H.J. van den Heuvel: Bestuurskundige aspecten; E.C.M. Jurgens: Juridische aspecten. Uitgave januari 1990.

ISBN 90 346 218 12 | 236 pag. | f 39,75

S3 *Media in beweging*, concurrentieverhoudingen op de Nederlandse reclamemarkt, door K.J. Alsem, P.S.H. Leeflang en J.C. Reuyl. Studie van de sectie Marktkunde en Marktonderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen naar de aard en de omvang van de reclamebestedingen in de diverse media en meer in het bijzonder naar de verhoudingen in de concurrentie tussen STER, commerciële omroep en gedrukte media. Uitgave juni 1991.

ISBN 90 71894 25 8 | 280 pag. | f 49,50

S4 *Tussen krantebedrijven mediaconcern*, een beleidsessay over pers en persbedrijf, door Jan van Cuilenburg, Hein van Haaren, Frits Haselhoff en Lou Lichtenberg. Studie naar de toekomstige maatschappelijke en economische positie van de pers op middellange termijn, in het licht van de informatisering van de samenleving en technologische ontwikkelingen op het terrein van communicatie en informatie. Uitgave januari 1992.

ISBN 90 71894 401 | 172 pag. | f 39,50.

S5 *Media in stad en streek*, een inventariserende studie naar toekomstverwachtingen over de structuur van lokale en regionale medialandschappen in Nederland, door Coen van der Linden en Ed Hollander. Een studie verricht in opdracht van het Bedrijfsfonds voor de Pers door de Stichting 'Het Persinstituut', Vakgroep Communicatiewetenschap van de Katholieke Universiteit van Nijmegen. Uitgave april 1993.

ISBN 90 71894 487 | 324 pag. | Prijs: f 65,-

S6 *Het bedreigde debat?!*, een beleidspamflet over pers, journalistiek en democratie. Een publikatie van het Bedrijfsfonds voor de Pers, bij de voorbereiding van het symposium 'Het bedreigde debat?!' op 15 maart 1995 in Kasteel Oud-Wassenaar. Tekst: prof. dr. J.J. van Cuilenburg en drs. L. Lichtenberg. Uitgave februari 1995.

ISBN 90 71894 78 9 | 92 pag. | f 29,50

Overige publikaties

Jaarverslagen (op verzoek te verkrijgen)

Brochure, *Leidraad bij aanvragen*, Den Haag, februari 1992.

Het gedrukte woord in beeld, uitgave ter gelegenheid van een discussiebijeenkomst georganiseerd door het Bedrijfsfonds voor de Pers op 23 september 1988. Met inleidingen van Hella S. Haasse, prof. dr. H. Verdaasdonk, prof. dr. L. Noordman en prof. dr. P.B. Boorsma.

ISBN 90 346 184 55. | 80 pag. | f 20,-

De Schoonderbeekkrant. Een krant-op-maat van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Uitgave ter gelegenheid van het afscheid van de heer prof. drs. J.W. Schoonderbeek als voorzitter van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Uitgave 9 december 1992.

Exemplaren van de jaarverslagen, de brochure 'Leidraad bij aanvragen' en de Schoonderbeekkrant zijn schriftelijk of telefonisch te bestellen bij het secretariaat van het Bedrijfsfonds voor de Pers, Prinsessegracht 19, 2514 AP Den Haag, (070) 3 61 71 11.

Exemplaren van de overige uitgaven zijn te bestellen door overmaking van de genoemde verkoopprijs + f 7,50 verzendkosten op rekening 24.07.64.188 van Pierson, Heldring en Pierson, ten name van Otto Cramwinckel Uitgever, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam onder vermelding van het ISBN en het afleveringsadres. Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

Taken en bevoegdheden

Het Bedrijfsfonds voor de Pers kan ten laste van eigen middelen financiële steun verlenen:

1. ten behoeve van afzonderlijke persorganen in de vorm van kredieten, kredietfaciliteiten of uitkeringen;
2. ten behoeve van dagbladen op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Deze regeling beoogt structurele verschillen te compenseren in de concurrentieverhoudingen, waarin dagbladen op de markt worden aangeboden;
3. aan gezamenlijke projecten van persorganen;
4. aan organisatieonderzoek, gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan;
5. aan onderzoek voor de persbedrijfstak als geheel.

Het Bedrijfsfonds is verder belast met:

- het verrichten dan wel doen verrichten van onderzoek met betrekking tot het functioneren van de pers;
- het toezicht op de naleving van hetgeen de Mediawet in hoofdstuk IX: 'Steunmaatregelen voor Persorganen' bepaalt met betrekking tot de pers.

